

Επισκόπηση του Εγχειριδίου Εργαλείων για τους Συντονιστές του προγράμματος **LEGENDS**

A2.3 Εκπαίδευση επαγγελματιών

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις που εκφράζονται είναι αποκλειστικά των συγγραφέων και δεν ανακρίνονται υπέρ ή κατά τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Εθνικής Υπηρεσίας Ευρωπαϊκής (NARIS) και οι υπάλληλοί της. Οι Ευρωπαϊκές Ένσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για το περιεχόμενο.

Πίνακας περιεχομένων

Ενότητα1 - Τεχνικές διευκόλυνσης για διαγενεακά εργαστήρια	3
Ενότητα2 – Ψηφιακή παιδεία για ηλικιωμένους.....	8
Ενότητα3 - Συνεργατική ψηφιακή αφήγηση	14
Ενότητα4 - Εξερεύνηση τοπικών ιστοριών: Αστική αφήγηση	20
Ενότητα5 – Καθοδηγούμενες διαγενεακές εκδρομές	26
Ενότητα6 - Πόροι για εκπαιδευτές	33

Ενότητα 1 - Τεχνικές διευκόλυνσης για διαγενεακά εργαστήρια

Υποενότητες

- 1.1 Εισαγωγή στη διευκόλυνση σε διαγενεακά περιβάλλοντα
- 1.2 Διαχείριση της δυναμικής της ομάδας
- 1.3 Τεχνικές για την εμπλοκή ηλικιωμένων και νέων
- 1.4 Αντιμετώπιση προκλήσεων σε ομάδες μεικτής ηλικίας
- 1.5 Δραστηριότητα διευκόλυνσης για τη διαγενεακή εκπαίδευση
- 1.6 Δραστηριότητα: σχεδιασμός ενός προγράμματος εργαστηρίου χωρίς αποκλεισμούς
- 1.7 Προσβασιμότητα και πολιτισμική ευαισθησία

Εκτιμώμενη διάρκεια

2 ώρες (εργαστήριο 30 λεπτών / δραστηριότητες 1,30 ώρας)

Η συνολική διάρκεια της ενότητας είναι περίπου 2 ώρες και πραγματοποιείται ως διαδραστική συνεδρία με φυσική παρουσία (μπορούν να γίνουν ρυθμίσεις για διεξαγωγή μέσω διαδικτύου). Η ενότητα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε μία συνεδρία, αφήνοντας επαρκή χρόνο και για τις δύο γενιές.

Ο εκπαιδευτής πρέπει να παραμείνει ευέλικτος και να προσαρμόζει τον ρυθμό ανάλογα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων, την ψηφιακή τους εμπειρία και το επίπεδο αλληλεπίδρασής τους.

Μαθησιακοί στόχοι

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

- Να κατανοούν τον ρόλο του συντονιστή σε διαγενεακά εργαστήρια
- Να εφαρμόζουν τεχνικές για την αποτελεσματική συμμετοχή τόσο των ηλικιωμένων όσο και των νέων
- Να διαχειρίζονται τη δυναμική της ομάδας και να επιλύουν συγκρούσεις σε ομάδες μεικτής ηλικίας
- Να σχεδιάζουν δραστηριότητες εργαστηρίων που προάγουν την ένταξη και είναι προσβάσιμες

Επισκόπηση περιεχομένου

Βασικές αρχές της διαγενεακής διευκόλυνσης (προκλήσεις, επιτυχημένα παραδείγματα), δυναμική της ομάδας (συνεργασία, αμοιβαίος σεβασμός), τεχνικές προσαρμογής και εξισορρόπηση της συμμετοχής, αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων (τεχνολογικά εμπόδια, τρόποι επικοινωνίας...), διασφάλιση της προσβασιμότητας και σεβασμός των πολιτισμικών διαφορών.

Εισαγωγή στη διευκόλυνση σε διαγενεακά περιβάλλοντα (5 λεπτά)

Η αρχική δραστηριότητα αποτελείται από μια θεωρητική εισαγωγή στη δημιουργία και τη διευκόλυνση διαγενεακών ομάδων, ενώ εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα: διαγενεακά προγράμματα, διαγενεακή μάθηση και διαγενεακές δραστηριότητες. Επιπλέον, πραγματοποιείται μια εις βάθος ανάλυση της έννοιας του φαινομένου της ηλικιακής διάκρισης.

Βήματα μάθησης:

- Κατανόηση του ρόλου του συντονιστή σε διαγενεακά περιβάλλοντα
- Κατανόηση της έννοιας της ηλικιακής διάκρισης

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, κοινωνική αλληλεπίδραση, διευκόλυνση ομάδων, χαρακτηριστικά και σχεδιασμός διαγενεακών πλαισίων, πρόληψη των προκαταλήψεων λόγω ηλικίας.

Διαχείριση της δυναμικής της ομάδας (5 λεπτά)

Αυτή η ενότητα επικεντρώνεται στον τρόπο προληπτικής διαχείρισης συγκεκριμένων δυναμικών που ενδέχεται να προκύψουν σε διαγενεακές ομάδες, καθώς και στον τρόπο ενίσχυσης του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των συμμετεχόντων.

Βήματα μάθησης:

- Εφαρμόστε τεχνικές για την αποτελεσματική συμμετοχή τόσο των ηλικιωμένων όσο και των νέων
- Κατανόηση του ρόλου του συντονιστή
- Κατανόηση και διαχείριση της δυναμικής της ομάδας σε διαγενεακά περιβάλλοντα

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, κοινωνική αλληλεπίδραση, διαχείριση της δυναμικής της ομάδας, διαχείριση συγκρούσεων, επίλυση προβλημάτων.

Τεχνικές για την εμπλοκή ηλικιωμένων και νέων (5 λεπτά)

Αυτή η ενότητα επικεντρώνεται σε πιθανές μεθοδολογίες και λύσεις για τον τρόπο εμπλοκής συμμετεχόντων διαφορετικών ηλικιών, καθώς και στη θέσπιση/διαπραγμάτευση ορισμένων κοινών κανόνων, εξασφαλίζοντας τον σεβασμό προς όλους και την ευκαιρία ενεργού συμμετοχής για όλους.

Βήματα μάθησης:

- Εφαρμογή τεχνικών για την αποτελεσματική συμμετοχή τόσο των ηλικιωμένων όσο και των νέων
- Δημιουργήστε ευκαιρίες και ενισχύστε τη συμμετοχή
- Διαχείριση της δυναμικής της ομάδας

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, κοινωνική αλληλεπίδραση, ενεργός συμμετοχή, διαχείριση της δυναμικής της ομάδας, διαχείριση συγκρούσεων, επίλυση προβλημάτων, προσεγγίσεις φιλικές προς τις ηλικιωμένες ομάδες.

Αντιμετώπιση προκλήσεων σε ομάδες μεικτής ηλικίας (5 λεπτά)

Αυτή η ενότητα διερευνά τις πιθανές προκλήσεις που παρουσιάζει η διαχείριση ομάδων μεικτής ηλικίας (νέοι και ηλικιωμένοι) και τα πιθανά χάσματα μεταξύ γενεών, πολιτισμικά και ψηφιακά, προτείνοντας μια στροφή από την αντίληψη της σύγκρουσης μεταξύ γενεών προς μια αντίληψη συνεργασίας και αμοιβαίας μάθησης.

Βήματα μάθησης:

- Διαχείριση της δυναμικής της ομάδας
- Επίλυση συγκρούσεων σε ομάδες μεικτής ηλικίας
- Προώθηση της συνεργασίας και της αμοιβαίας μάθησης

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, κοινωνική αλληλεπίδραση, διαχείριση της δυναμικής της ομάδας, διαχείριση συγκρούσεων, επίλυση προβλημάτων, συνεργασία, αμοιβαία μάθηση, προσεγγίσεις φιλικές προς όλες τις ηλικίες.

Δραστηριότητα διευκόλυνσης για τη διαγενεακή εκπαίδευση (90 λεπτά)

Αυτό το τμήμα της ενότητας εστιάζει περισσότερο σε πρακτικές δραστηριότητες που έχουν ως στόχο να εμπλέξουν τους συμμετέχοντες, ώστε να γίνουν ενεργοί πρωταγωνιστές σε μια συνεδρία αμοιβαίας κατανόησης και διαγενεακής ανταλλαγής, καθώς και στη διατήρηση των τοπικών και πολιτιστικών παραδόσεων.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα (διαθέσιμη στο Παράρτημα 1) ονομάζεται «Διατηρώντας τις παραδόσεις ζωντανές μέσω του διαλόγου» και προσκαλεί τους συμμετέχοντες να εξερευνήσουν και να διαφυλάξουν τοπικές και εθνικές λαϊκές παραδόσεις μέσω του διαγενεακού διαλόγου. Αντλώντας από προσωπικές αναμνήσεις, φωτογραφίες και αντικείμενα της καθημερινότητας, οι μεγαλύτεροι και οι νεότεροι συμμετέχοντες συμμετέχουν σε ένα κοινό ταξίδι ανακάλυψης.

Βήματα μάθησης:

- Διατήρηση των τοπικών και λαϊκών παραδόσεων ζωντανών από γενιά σε γενιά
- Να ασκήσουν τον διαγενεακό διάλογο σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον

- Ενίσχυση των κοινωνικών δεσμών μέσω της κοινής αφήγησης ιστοριών
- Χρήση της μνήμης και της αναπόλησης ως εργαλείων για προσωπική και συλλογική αναστοχασμό

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, κοινωνική αλληλεπίδραση, διαχείριση της δυναμικής της ομάδας, διαχείριση συγκρούσεων, σχεδιασμός δραστηριοτήτων, διαγενεακές και διαπολιτισμικές δεξιότητες.

Δραστηριότητα: σχεδιασμός ενός σχεδίου εργαστηρίου χωρίς αποκλεισμούς (5 λεπτά)

Κατά την ανάπτυξη διαγενεακών προτάσεων, οι συντονιστές πρέπει να δίνουν προσοχή στην προσβασιμότητα και την ένταξη των συμμετεχόντων σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, από τον καθορισμό των στόχων έως την αξιολόγηση της εμπειρίας.

Βήματα μάθησης:

- Κατανόηση του ρόλου του συντονιστή σε διαγενεακά εργαστήρια
- Σχεδιασμός δραστηριοτήτων εργαστηρίου χωρίς αποκλεισμούς

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, κοινωνική αλληλεπίδραση, σχεδιασμός δραστηριοτήτων, σχεδιασμός χωρίς αποκλεισμούς, ενεργή συμμετοχή, διαγενεακές και διαπολιτισμικές δεξιότητες, προσεγγίσεις φιλικές προς όλες τις ηλικίες.

Προσβασιμότητα και πολιτισμική ευαισθησία (5 λεπτά)

Αυτή η τελευταία ενότητα ασχολείται με το πώς να σχεδιάζετε και να υλοποιείτε δραστηριότητες που είναι προσβάσιμες και πολιτισμικά κατάλληλες. Η προσβασιμότητα δεν σημαίνει μόνο την εξάλειψη των φυσικών εμποδίων, αλλά και τη δημιουργία φιλόξενων περιβαλλόντων που εκτιμούν τη διαφορετικότητα και ξεπερνούν τα εμπόδια επικοινωνίας μεταξύ των γενεών.

Βήματα μάθησης:

- Κατανόηση του ρόλου του συντονιστή σε εργαστήρια μεικτών ομάδων
- Σχεδιάστε προσβάσιμες δραστηριότητες εργαστηρίου για όλες τις ηλικίες
- Σχεδιασμός δραστηριοτήτων με πολιτισμική ευαισθησία

Δεξιότητες που αποκτώνται: επικοινωνία, κοινωνική αλληλεπίδραση, σχεδιασμός δραστηριοτήτων, σχεδιασμός προσβάσιμων δραστηριοτήτων, διαγενεακές και διαπολιτισμικές δεξιότητες, προσεγγίσεις φιλικές προς όλες τις ηλικίες.

Περίληψη ενότητας

Εξέλιξη της ενότητας:

- **Εμπλοκή** = Οικοδόμηση εμπιστοσύνης μέσω της αμοιβαίας γνώσης.
- **Βάση** = Κατανόηση του ιστορικού και των αναγκών του άλλου.
- **Επικοινωνία** = Χρήση απλής γλώσσας που να είναι προσβάσιμη σε όλους.
- **Προστασία** = Καθορισμός κοινών κανόνων και εργασία σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον.

Γιατί είναι σημαντική αυτή η ενότητα

Η δημιουργία και η διαχείριση διαγενεακών ομάδων επιτρέπει στους συμμετέχοντες να προσεγγίζουν τις δραστηριότητες με μεγαλύτερη συνειδητότητα, διασφαλίζοντας ότι ο καθένας αισθάνεται ενεργό μέλος της διαγενεακής ομάδας. Μέσω αυτής της αμοιβαίας ανταλλαγής, οι νέοι και οι ηλικιωμένοι θα εμβαθύνουν την κατανόησή τους ο ένας για τον άλλον και θα ενισχύσουν νέους δεσμούς βασισμένους στον αμοιβαίο σεβασμό και την εμπιστοσύνη.

Ενότητα 2 – Ψηφιακή παιδεία για ηλικιωμένους

Αυτή η ενότητα εισάγει τους συμμετέχοντες στις βασικές ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για την ασφαλή και σίγουρη πλοήγηση σε καθημερινά διαδικτυακά περιβάλλοντα. Έχει σχεδιαστεί για ένα μεικτό κοινό νεαρών και ηλικιωμένων, ενθαρρύνοντας τη διαγενεακή μάθηση και την αμοιβαία υποστήριξη.

Μέσω ενός συνδυασμού εξηγήσεων, επιδείξεων και διαδραστικών δραστηριοτήτων, οι συμμετέχοντες θα εξερευνήσουν τον τρόπο χρήσης των ψηφιακών εργαλείων, την επικοινωνία στο διαδίκτυο και την κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών. Η ενότητα εστιάζει επίσης στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων ιδιωτικότητας, των ψευδών ειδήσεων και των απάτων, ενώ παράλληλα υποστηρίζει τους συμμετέχοντες στην ανάπτυξη αυτοπεποίθησης και αυτονομίας στις ψηφιακές τους πρακτικές.

Υποενότητες

- 2.1. Οδηγίες για τον εκπαιδευτή
- 2.2. Δραστηριότητα για το σπάσιμο του πάγου: Φανταστείτε το εξής
- 2.3. Βασικές έννοιες του Διαδικτύου
- 2.4. Χρήση εφαρμογών επικοινωνίας
- 2.5. Ψηφιακή ασφάλεια και προστασία της ιδιωτικής ζωής
- 2.6. Επεξεργασία πληροφοριών στο Διαδίκτυο
- 2.7. Αναγνώριση μη ασφαλούς περιεχομένου
- 2.8. Δραστηριότητα κλεισίματος

Εκτιμώμενη διάρκεια

Η συνολική διάρκεια της ενότητας είναι περίπου 3 ώρες και μισή, και πραγματοποιείται ως διαδραστική συνεδρία με φυσική παρουσία (μπορούν να γίνουν ρυθμίσεις για διεξαγωγή της ενότητας διαδικτυακά). Η ενότητα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί σε δύο συνεδρίες, ώστε να υπάρχει επαρκής χρόνος και για τις δύο γενιές.

Ο εκπαιδευτής θα πρέπει να παραμένει ευέλικτος και να προσαρμόζει τον ρυθμό της εκπαίδευσης ανάλογα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων, την ψηφιακή τους εμπειρία και το επίπεδο αλληλεπίδρασής τους.

Μαθησιακοί στόχοι

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

- Να κατανοούν βασικές έννοιες του διαδικτύου και να συνδέουν τις συσκευές τους με πηγές
- Να χρησιμοποιούν εφαρμογές ανταλλαγής μηνυμάτων για την καθημερινή επικοινωνία
- Να αναγνωρίζουν το ψηφιακό αποτύπωμα και να εφαρμόζουν υπεύθυνες πρακτικές κοινοποίησης
- Να εντοπίζουν ψευδείς ειδήσεις χρησιμοποιώντας απλές τεχνικές επαλήθευσης
- Να αναγνωρίζουν τα συνήθη σημάδια διαδικτυακών απάτων και να αντιδρούν με ασφάλεια
- Να εφαρμόζουν κριτική σκέψη για να περιηγούνται σε διαδικτυακά περιβάλλοντα με ασφάλεια και αυτοπεποίθηση

Επισκόπηση περιεχομένου

Η ψηφιακή παιδεία είναι η ικανότητα να χρησιμοποιεί κανείς ψηφιακά εργαλεία και τεχνολογίες με αυτοπεποίθηση, ασφάλεια και αποτελεσματικότητα στην καθημερινή ζωή. Περιλαμβάνει την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του διαδικτύου, την επικοινωνία μέσω ψηφιακών πλατφορμών, την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών στο διαδίκτυο. Η ενίσχυση της ψηφιακής παιδείας υποστηρίζει την ανεξαρτησία, την κοινωνική ένταξη και την ενημερωμένη συμμετοχή στη σύγχρονη κοινωνία, ειδικά σε έναν όλο και πιο ψηφιακό κόσμο.

Ο διαγενεακός χαρακτήρας αυτής της ενότητας ενισχύει την ανταλλαγή γνώσεων και δυνατοτήτων μεταξύ ηλικιωμένων και νέων: οι νεότεροι συμμετέχοντες συχνά διαθέτουν εξοικείωση με τα ψηφιακά εργαλεία και τις πλατφόρμες, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες συνεισφέρουν με την εμπειρία ζωής, την κριτική σκέψη και την προσοχή στη λήψη αποφάσεων. Αυτή η προσέγγιση συμβάλλει στην οικοδόμηση της αυτοπεποίθησης, καλλιεργεί τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των συμμετεχόντων και υποστηρίζει ένα πιο συμπεριληπτικό και ισορροπημένο μαθησιακό περιβάλλον.

Δραστηριότητα για το σπάσιμο του πάγου (20 λεπτά)

Η δραστηριότητα για το σπάσιμο του πάγου εισάγει τους συμμετέχοντες στο θέμα, συνδέοντας τα ψηφιακά εργαλεία με την καθημερινή τους ζωή. Η ανταλλαγή προσωπικών φωτογραφιών ή βίντεο συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης, ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση και δημιουργεί ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι συνηθισμένες ψηφιακές πρακτικές μπορούν να λειτουργήσουν ως σημεία εκκίνησης για τη μάθηση.

Βήματα μάθησης:

- Επιλέξτε και μοιραστείτε μια πρόσφατη φωτογραφία ή ένα βίντεο από μια προσωπική συσκευή. Εάν οι συμμετέχοντες δεν αισθάνονται άνετα να μοιραστούν προσωπικό περιεχόμενο, μπορούν να αναζητήσουν μια εικόνα στο διαδίκτυο.
- Συζητήστε τις επιλογές σε ζεύγη ή μικρές ομάδες, ενθαρρύνοντας τη διαγενεακή ανταλλαγή.
- Σκεφτείτε πώς χρησιμοποιούνται τα ψηφιακά εργαλεία στην καθημερινή ζωή (π.χ. αποθήκευση και κοινή χρήση φωτογραφιών).
- Συνδέστε τις προσωπικές εμπειρίες με ευρύτερους μαθησιακούς στόχους ψηφιακών δεξιοτήτων.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Επικοινωνία, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, ψηφιακή ευαισθητοποίηση, κοινωνική αλληλεπίδραση.

Βασικές γνώσεις για το Διαδίκτυο (30 λεπτά)

Η κατανόηση του Διαδικτύου αποτελεί θεμέλιο για τη ψηφιακή συμμετοχή. Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν πώς συνδέονται οι συσκευές, πώς να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και τις πρακτικές διαφορές μεταξύ Wi-Fi και δεδομένων κινητής τηλεφωνίας. Αυτές οι γνώσεις υποστηρίζουν την αυτοπεποίθηση και τη συνειδητή χρήση του Διαδικτύου από πλευράς κόστους, και θέτουν τις βάσεις για συνεργασία μεταξύ των δύο γενεών μέσω καθοδηγούμενης εξάσκησης.

Βήματα μάθησης:

- Ορίστε το Διαδίκτυο χρησιμοποιώντας απλές, κατανοητές αναλογίες.
- Προσδιορίστε τους διαφορετικούς τρόπους πρόσβασης στο Διαδίκτυο (Wi-Fi έναντι δεδομένων κινητής τηλεφωνίας).
- Παρακολουθήστε επιδείξεις σύνδεσης στο Wi-Fi και διεξαγωγής αναζητήσεων.
- Εξάσκηση στη βασική πλοήγηση και αναζήτηση με καθοδηγούμενη υποστήριξη από ομοτίμους.
- Εξερεύνηση των διαθέσιμων τοπικών πόρων για συνεχή μάθηση, ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση και την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των ηλικιωμένων.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Τεχνικές βασικές γνώσεις, επίλυση προβλημάτων, ψηφιακή πλοήγηση, μάθηση από ομοτίμους.

Χρήση εφαρμογών επικοινωνίας (20 λεπτά)

Τα ψηφιακά εργαλεία επικοινωνίας επιτρέπουν στους ανθρώπους να παραμένουν συνδεδεμένοι και να μοιράζονται πληροφορίες. Η κατανόηση των διαφορών μεταξύ SMS και εφαρμογών ανταλλαγής μηνυμάτων μέσω διαδικτύου βοηθά τους συμμετέχοντες να επιλέξουν τα κατάλληλα εργαλεία για τις ανάγκες τους και να τα χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά. Επίσης, γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ ηλικιωμένων και νέων, προσκαλώντας τους να συγκρίνουν τις χρήσεις που κάνουν στο διαδίκτυο, και εισάγει με ασφάλεια τις παλαιότερες γενιές στα κοινωνικά μέσα – βοηθώντας τους να κατανοήσουν τις βασικές τους λειτουργίες.

Βήματα μάθησης:

- Διαχωρισμός μεταξύ SMS και εφαρμογών ανταλλαγής μηνυμάτων.
- Προσδιορίστε τις κοινές πλατφόρμες επικοινωνίας και τους σκοπούς τους.
- Συζήτηση σχετικά με τα προσωπικά πρότυπα χρήσης και τις προτιμήσεις.
- Σύγκριση εργαλείων με βάση τις επικοινωνιακές ανάγκες (π.χ. ανταλλαγή μηνυμάτων έναντι κοινοποίησης περιεχομένου).

Δεξιότητες που αποκτώνται: Ψηφιακή επικοινωνία, λήψη αποφάσεων, γνώση πλατφορμών, συνεργασία.

Ψηφιακή ασφάλεια και προστασία της ιδιωτικής ζωής (20 λεπτά)

Η ευαισθητοποίηση σχετικά με την ψηφιακή ασφάλεια και την προστασία της ιδιωτικής ζωής είναι απαραίτητη για την υπεύθυνη συμμετοχή στο διαδίκτυο. Οι συμμετέχοντες διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο συλλέγονται και κοινοποιούνται τα προσωπικά δεδομένα, καθώς και πώς οι διαδικτυακές ενέργειες συμβάλλουν στη δημιουργία ενός μόνιμου ψηφιακού αποτυπώματος. Αυτό το μέρος της ενότητας παρουσιάζει επίσης ενδιαφέρον για τη νεότερη γενιά, η οποία, αν και αισθάνεται άνετα με τη χρήση των νέων τεχνολογιών, ενδέχεται να μην γνωρίζει απαραίτητα τους κινδύνους που ενέχει η χρήση τους.

Βήματα μάθησης:

- Ορισμός του ψηφιακού αποτυπώματος (ενεργό και παθητικό).
- Αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο τα προσωπικά δεδομένα κοινοποιούνται και αποθηκεύονται στο διαδίκτυο.
- Συζήτηση παραδειγμάτων διαδικτυακής παρουσίας και ορατότητας.
- Εφαρμογή της αρχής «Σκέψου πριν μοιραστείς» μέσω σεναρίων.
- Συλλογιστείτε τις ρυθμίσεις απορρήτου και την ασφαλή συμπεριφορά στο διαδίκτυο, παρέχοντας πόρους για την εφαρμογή τους.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Κριτική σκέψη, επίγνωση κινδύνων, υπεύθυνη συμπεριφορά, αυτοπροστασία.

Επεξεργασία πληροφοριών στο διαδίκτυο (60 λεπτά)

Η ικανότητα αξιολόγησης των πληροφοριών στο διαδίκτυο είναι ζωτικής σημασίας σε ένα ψηφιακό περιβάλλον όπου η παραπληροφόρηση είναι συχνή, ειδικά για την παλαιότερη γενιά, η οποία έδειξε περισσότερες ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια κατά την αρχική μας αξιολόγηση. Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν ψευδείς ειδήσεις και να εφαρμόζουν απλές στρατηγικές επαλήθευσης.

Βήματα μάθησης:

- Ορισμός των ψευδών ειδήσεων και του σκοπού τους.
- Εκμάθηση βασικών στρατηγικών επαλήθευσης (πηγή, ημερομηνία, διασταύρωση πληροφοριών).
- Εφαρμογή λίστας ελέγχου για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των πληροφοριών.
- Εξάσκηση σε ζεύγη στον εντοπισμό παραπλανητικού έναντι αξιόπιστου περιεχομένου.
- Σκεφτείτε πώς η παραπληροφόρηση επηρεάζει τις απόψεις και τις αποφάσεις.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Παιδεία στα μέσα ενημέρωσης, ανάλυση, αξιολόγηση, λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.

Αναγνώριση μη ασφαλούς περιεχομένου (30 λεπτά)

Η κατανόηση του τρόπου αναγνώρισης μη ασφαλούς περιεχομένου είναι απαραίτητη για την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο. Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν κοινές διαδικτυακές απάτες, να κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας τους και να αναπτύσσουν απλές στρατηγικές για να αποφύγουν να πέσουν θύματα τους.

Βήματα μάθησης:

- Ορισμός των διαδικτυακών απάτων και του σκοπού τους (εξαπάτηση των χρηστών για την απόκτηση πληροφοριών ή χρημάτων).
- Αναγνώριση κοινών μορφών απάτης (SMS, email, ιστότοποι) και του τρόπου με τον οποίο μιμούνται αξιόπιστες πηγές.
- Εντοπισμός βασικών προειδοποιητικών σημείων (επείγοντα μηνύματα, ύποπτοι σύνδεσμοι, αιτήματα για προσωπικά στοιχεία, άγνωστοι αποστολείς).
- Ανάλυση ρεαλιστικών παραδειγμάτων απάτης και εξήγηση του λόγου για τον οποίο είναι επικίνδυνα.
- Εφαρμογή απλών στρατηγικών ασφάλειας (μην κάνετε κλικ, μην μοιράζεστε πληροφορίες, επαληθεύστε μέσω επίσημων πηγών).

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν:

Κριτική σκέψη, επίγνωση των κινδύνων, ασφάλεια στο διαδίκτυο, λήψη αποφάσεων, αναγνώριση προτύπων.

Τελική δραστηριότητα (25 λεπτά)

Αυτή η τελική δραστηριότητα μετατοπίζει την εστίαση από τους διαδικτυακούς κινδύνους στις θετικές και ουσιαστικές χρήσεις των ψηφιακών εργαλείων. Οι συμμετέχοντες εφαρμόζουν τις δεξιότητες που μόλις απέκτησαν σε ένα πρακτικό και προσωπικό πλαίσιο, ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους και συνδέοντας τη μάθηση με τους ευρύτερους στόχους του έργου LEGENDS. Οι συμμετέχοντες μοιράζονται προσωπικούς χώρους που τους αρέσουν μέσω μιας βασικής εξερεύνησης στο Google Maps.

Βήματα μάθησης:

- Εκμάθηση βασικής πλοήγησης στο Google Maps (αναζήτηση, επιλογή, εξερεύνηση ενός τόπου).
- Εφαρμογή δεξιοτήτων αναζήτησης και πλοήγησης για την εξερεύνηση ενός τόπου προσωπικού ενδιαφέροντος.
- Συμμετοχή σε διαγενεακή ανταλλαγή μέσω της κοινοποίησης και της συζήτησης για τα επιλεγμένα μέρη.
- Αναστοχασμός σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα και προσδιορισμός του τρόπου με τον οποίο οι ψηφιακές δεξιότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην καθημερινή ζωή.

Δεξιότητες που αποκτώνται:

Ψηφιακή πλοήγηση, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, πρακτική εφαρμογή, επικοινωνία, αναστοχασμός.

Περίληψη ενότητας

Εξέλιξη της ενότητας:

- **Συμμετοχή** = Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης μέσω της ανταλλαγής προσωπικών ψηφιακών εμπειριών.
- **Βασικές γνώσεις** = Κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του διαδικτύου και του τρόπου πρόσβασης σε αυτό.
- **Επικοινωνία** = Χρήση ψηφιακών εργαλείων για αποτελεσματική σύνδεση και αλληλεπίδραση.
- **Προστασία** = Ανάπτυξη ευαισθητοποίησης σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την ασφαλή συμπεριφορά στο διαδίκτυο.
- **Κριτική σκέψη** = Αξιολόγηση των πληροφοριών στο διαδίκτυο και αναγνώριση της παραπληροφόρησης.

Γιατί είναι σημαντική αυτή η ενότητα

Η ανάπτυξη της ψηφιακής παιδείας επιτρέπει στους συμμετέχοντες να χειρίζονται τις καθημερινές τους δραστηριότητες με μεγαλύτερη αυτονομία, από την επικοινωνία έως την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Μέσω αυτής της ανταλλαγής, οι νέοι ενισχύουν την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα ψηφιακής ασφάλειας, ιδιωτικότητας και κριτικής σκέψης, ενώ οι ηλικιωμένοι αναπτύσσουν πρακτικές ψηφιακές δεξιότητες, όπως η χρήση εργαλείων επικοινωνίας, η πλοήγηση στο Διαδίκτυο και η αναγνώριση των κινδύνων στο Διαδίκτυο. Η ανάπτυξη της ψηφιακής παιδείας επιτρέπει στους συμμετέχοντες να χειρίζονται τις καθημερινές τους δραστηριότητες με μεγαλύτερη αυτονομία, από την επικοινωνία έως την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Συνδυάζοντας τις πρακτικές δεξιότητες με την κριτική συνείδηση, οι συμμετέχοντες γίνονται πιο σίγουροι, ασφαλείς και ικανοί χρήστες των ψηφιακών τεχνολογιών.

Ενότητα 3 - Συνεργατική ψηφιακή αφήγηση

Αυτή η ενότητα εισάγει τους συμμετέχοντες στην ψηφιακή αφήγηση ως τρόπο καταγραφής και μοιρασιάς προσωπικών αναμνήσεων μέσω προσιτής τεχνολογίας. Αντί να αντιμετωπίζει τα ψηφιακά εργαλεία ως αυτοσκοπό, η ενότητα παρουσιάζει τα smartphone, τις ηχογραφήσεις και τις απλές εφαρμογές επεξεργασίας ως μέσα για τη διατήρηση εκείνων των ιστοριών που συχνά μένουν ανείπωτες: ένα αντικείμενο που μεταβιβάστηκε, ένας τόπος που έχει αλλάξει, μια ανάμνηση συνδεδεμένη με μια συγκεκριμένη στιγμή. Μέσα από μια σύντομη θεωρητική εισαγωγή και δύο πρακτικές δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες διερευνούν πώς ο συνδυασμός εικόνας, ήχου και αφήγησης μπορεί να εμβαθύνει τόσο την αφήγηση όσο και την ακρόαση μιας προσωπικής ιστορίας, δημιουργώντας παράλληλα μια γνήσια σύνδεση μεταξύ των παλαιότερων και των νεότερων γενεών.

Υποενότητες

- 3.1. Ο ρόλος της αφήγησης στην εκπαίδευση ενηλίκων
- 3.2. Κατανόηση της ψηφιακής αφήγησης
- 3.3. Η αξία της ψηφιακής αφήγησης: Ευκαιρίες και προκλήσεις
- 3.4. Δομή της αφήγησης και τεχνικές αφήγησης
- 3.5. Εργαλεία και πλατφόρμες για την ψηφιακή αφήγηση
- 3.6. Διαγενεακή ψηφιακή αφήγηση
- 3.7. Πρακτική εφαρμογή: Συν-δημιουργία προτεινόμενων δραστηριοτήτων
Δραστηριότητα 1: «Ένας τόπος τότε και τώρα» – Αφήγηση με βάση φωτογραφίες
Δραστηριότητα 2: «Ένα αντικείμενο με νόημα» – Μικρή ηχητική ιστορία

Εκτιμώμενη διάρκεια

3 ώρες (1 ώρα εργαστήριο / 2 ώρες δραστηριότητες)

Η ενότητα διαρκεί συνολικά τρεις ώρες και είναι προτιμότερο να πραγματοποιείται ως μία ενιαία, αδιάλειπτη συνεδρία με φυσική παρουσία, αν και είναι δυνατή η προσαρμογή της σε διαδικτυακή μορφή, αν χρειαστεί. Η αδιάλειπτη διεξαγωγή της συνεδρίας επιτρέπει και στις δύο ηλικιακές ομάδες να εξοικειωθούν σταδιακά με το υλικό, πριν προχωρήσουν στο πιο πρακτικό και συναισθηματικά εμπλεκόμενο έργο των δύο δραστηριοτήτων.

Όπως συμβαίνει με κάθε διαγενεακή συνεδρία, οι συντονιστές πρέπει να είναι ευαίσθητοι στο κλίμα της αίθουσας, προσαρμόζοντας τον ρυθμό ανάλογα με την άνεση των συμμετεχόντων στη χρήση των σχετικών ψηφιακών εργαλείων και το βάθος της προσωπικής ανταλλαγής που αναπτύσσεται φυσικά.

Επισκόπηση περιεχομένου

Η ψηφιακή αφήγηση είναι η πρακτική του συνδυασμού εικόνων, ήχου, βίντεο και κειμένου για τη δημιουργία και την κοινή χρήση προσωπικών ή συλλογικών αφηγήσεων. Αντλεί από τη μνήμη και τη βιωμένη εμπειρία, χρησιμοποιώντας ως σημείο εκκίνησης την προσιτή τεχνολογία και όχι τις λογοτεχνικές ή τεχνικές δεξιότητες. Η ενίσχυση αυτής της πρακτικής βοηθά τους συμμετέχοντες να διαφυλάξουν ιστορίες που διαφορετικά θα μπορούσαν να χαθούν, ενισχύει την αυτοπεποίθηση στη χρήση καθημερινών ψηφιακών εργαλείων και προσφέρει και στις δύο γενιές έναν κοινό, χαλαρό τρόπο να συνδεθούν γύρω από κάτι προσωπικό.

Ο διαγενεακός σχεδιασμός αυτής της ενότητας μετατρέπει αυτή την ανταλλαγή σε μια κοινή άσκηση: οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες συνεισφέρουν τις βιωμένες αναμνήσεις και τα προσωπικά αντικείμενα που βρίσκονται στο επίκεντρο κάθε ιστορίας, ενώ οι νεότεροι συμμετέχοντες προσφέρουν την ευχέρεια στη χρήση των εργαλείων εγγραφής και επεξεργασίας που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή τους. Η εργασία σε ζεύγη γύρω από μια κοινή αφήγηση ενθαρρύνει την ενεργή ακρόαση και από τις δύο πλευρές και δημιουργεί μια ολοκληρωμένη ιστορία που κανένας από τους συμμετέχοντες δεν θα μπορούσε να δημιουργήσει μόνος του.

Εισαγωγή (20 λεπτά)

Αυτό το εισαγωγικό τμήμα εξηγεί στους συμμετέχοντες γιατί η αφήγηση ιστοριών είναι σημαντική, πριν από την παρουσίαση οποιουδήποτε εργαλείου. Καλύπτει τον ρόλο της αφήγησης στην εκπαίδευση ενηλίκων, τι διακρίνει την ψηφιακή αφήγηση από τις προφορικές ή γραπτές μορφές, τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που παρουσιάζει η πρακτική αυτή, καθώς και τη βασική αφηγηματική δομή που θα χρησιμοποιήσουν οι συμμετέχοντες για να διαμορφώσουν τις δικές τους ιστορίες.

Βήματα μάθησης:

- Συζήτηση για τον ρόλο της αφήγησης στην εκπαίδευση ενηλίκων και για τους λόγους για τους οποίους υποστηρίζει τον αναστοχασμό και τη σύνδεση.
- Ορίστε την ψηφιακή αφήγηση και εξηγήστε πώς ο συνδυασμός διαφορετικών τύπων μέσων δημιουργεί μια πλουσιότερη αφήγηση.
- Συγκρίνετε τις ευκαιρίες (διατήρηση, προσβασιμότητα, δημιουργική έκφραση) με τις προκλήσεις (ψηφιακό χάσμα, συγκατάθεση, ιδιωτικότητα).
- Να παρουσιάσετε τη βασική αφηγηματική δομή (αρχή, μέση, τέλος) ως έναν απλό οδηγό για τη διαμόρφωση μιας προσωπικής ιστορίας.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Εννοιολογική κατανόηση, κριτική σκέψη, αφηγηματική συνείδηση, ηθική συνείδηση.

Εργαλεία και πλατφόρμες για την ψηφιακή αφήγηση (15 λεπτά)

Αυτή η ενότητα καθοδηγεί τους συμμετέχοντες στα πρακτικά εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους, από τις κάμερες των smartphone και τις φωνητικές σημειώσεις έως πλατφόρμες όπως το Canva και το ArcGIS StoryMaps. Η επιλογή εργαλείων

με το επίπεδο άνεσης και όχι με τις τεχνικές φιλοδοξίες, καθιστά τη δραστηριότητα προσιτή και για τις δύο γενιές.

Βήματα μάθησης:

- Παρουσιάστε προσιτά εργαλεία για αρχάριους (κάμερα smartphone, εφαρμογές φωνητικών σημειώσεων) παράλληλα με πιο προηγμένες επιλογές (Canva, Google Slides, ArcGIS StoryMaps).
- Συζητήστε πώς η επιλογή των εργαλείων πρέπει να αντιστοιχεί στο επίπεδο άνεσης των συμμετεχόντων και όχι στις τεχνικές φιλοδοξίες τους.
- Δείξτε ένα απλό παράδειγμα που συνδυάζει μία εικόνα, ένα ηχητικό απόσπασμα και έναν τίτλο.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Εξοικείωση με τα εργαλεία, ψηφιακή αυτοπεποίθηση, πρακτική λήψη αποφάσεων.

Διαγενεακή ψηφιακή αφήγηση (15 λεπτά)

Αυτή η ενότητα αναδεικνύει τη συμβολή κάθε γενιάς στη διαδικασία της αφήγησης, δημιουργώντας τη δυναμική στην οποία θα βασίζονται και οι δύο δραστηριότητες. Ο καθορισμός αυτών των ρόλων εκ των προτέρων βοηθά τα ζευγάρια να προσαρμοστούν φυσικά σε αυτούς μόλις ξεκινήσει η πρακτική εργασία.

Βήματα μάθησης:

- Εξερευνήστε πώς οι ηλικιωμένοι συνεισφέρουν τις αναμνήσεις από τη ζωή τους και την προσωπική τους σημασία σε μια κοινή ιστορία.
- Εξετάστε πώς οι νεότεροι συμμετέχοντες συμβάλλουν με την τεχνική τους ευχέρεια και την εξοικείωσή τους με τα ψηφιακά εργαλεία.
- Σκεφτείτε εν συντομία τα αμοιβαία οφέλη που δημιουργεί αυτή η ανταλλαγή και για τις δύο γενιές.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Διαγενεακή ευαισθητοποίηση, ενσυναίσθηση, συνεργατική σκέψη.

Δραστηριότητα 1: «Ένας τόπος τότε και τώρα» – Αφήγηση ιστοριών με βάση φωτογραφίες (60 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα εφαρμόζει στην πράξη τις έννοιες που παρουσιάστηκαν το πρωί. Τα διαγενεακά ζευγάρια επιλέγουν ένα μέρος που έχει σημασία για τον μεγαλύτερο σε ηλικία συμμετέχοντα, καταγράφουν πώς φαίνεται σήμερα και συνδυάζουν μια πρόσφατη φωτογραφία με μια ηχητική αφήγηση που περιγράφει τι έχει αλλάξει. Το γεγονός ότι η ιστορία βασίζεται σε ένα πραγματικό, επισκέψιμο μέρος διευκολύνει την πρόσβαση στις αναμνήσεις και δίνει στο ζευγάρι ένα κοινό σημείο εστίασης από το οποίο μπορούν να ξεκινήσουν.

Βήματα μάθησης:

- Σχηματίστε διαγενεακά ζευγάρια και επιλέξτε ένα μέρος που έχει αλλάξει με την πάροδο του χρόνου και έχει σημασία για τον ηλικιωμένο συμμετέχοντα.
- Τραβήξτε ή βρείτε μια πρόσφατη φωτογραφία του μέρους, χρησιμοποιώντας το Street View αν δεν είναι δυνατή η άμεση επίσκεψη.

- Ηχογραφήστε μια σύντομη ηχητική αφήγηση που να αποτυπώνει τις αναμνήσεις και τις σκέψεις του ηλικιωμένου συμμετέχοντα σχετικά με το τι έχει αλλάξει.
- Συνδυάστε τη φωτογραφία, το ηχητικό υλικό και έναν σύντομο τίτλο σε μια οπτική ιστορία μιας διαφάνειας.
- Μοιραστείτε επιλεγμένες ιστορίες με την ομάδα και συζητήστε τι έμαθε ο καθένας από τον άλλον.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Αφήγηση με βάση τον τόπο, ενεργητική ακρόαση, βασική ψηφιακή σύνθεση, συνεργατική τεκμηρίωση.

Δραστηριότητα 2: «Ένα αντικείμενο με νόημα» – Μικρή ηχητική ιστορία (60 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα μετατοπίζει το σημείο εκκίνησης από τον τόπο στο αντικείμενο. Ο ηλικιωμένος συμμετέχων επιλέγει ένα προσωπικό αντικείμενο, ένα κόσμημα, ένα σετ κλειδιών, μια φωτογραφία, και μοιράζεται τη σημασία του, ενώ ο νεότερος συμμετέχων ηχογραφεί μια σύντομη αφήγηση που αποτυπώνει την ιστορία. Η διατήρηση της μορφής κυρίως ως ηχητικής μειώνει περαιτέρω το τεχνικό εμπόδιο, αφήνοντας το αντικείμενο και τη φωνή να μεταφέρουν την ιστορία.

Βήματα μάθησης:

- Σχηματίστε διαγενεακά ζευγάρια και ζητήστε από τον μεγαλύτερο σε ηλικία συμμετέχοντα να επιλέξει ένα αντικείμενο με προσωπική σημασία.
- Μοιραστείτε τη σημασία του αντικειμένου, ενώ ο νεότερος συμμετέχων ακούει και θέτει ανοιχτές ερωτήσεις.
- Ηχογραφήστε μια συνοπτική ηχητική αφήγηση (1–2 λεπτά) που περιγράφει το αντικείμενο και τη σημασία του.
- Προαιρετικά, φωτογραφίστε το αντικείμενο και συνδυάστε τη φωτογραφία με το ηχητικό υλικό σε μια απλή παρουσίαση μίας διαφάνειας.
- Αναπαράγετε επιλεγμένες ηχητικές ιστορίες στην ομάδα και συζητήστε τι αποκάλυψε η ακρόαση της φωνής του συντρόφου.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Αφήγηση μέσω ήχου, δημιουργία οικειότητας και εμπιστοσύνης, ανεξάρτητη αφήγηση, στοχαστική ακρόαση.

Περίληψη ενότητας

- Εξέλιξη της ενότητας:
- Βασικές αρχές = Κατανοήστε γιατί η αφήγηση ιστοριών είναι σημαντική στην εκπαίδευση ενηλίκων και τι ξεχωρίζει την ψηφιακή αφήγηση.
- Εργαλεία = Προσαρμογή των προσβάσιμων ψηφιακών εργαλείων στο επίπεδο άνεσης των συμμετεχόντων.
- Ανταλλαγή = Αναγνώριση του τι προσφέρει κάθε γενιά στη διαδικασία της αφήγησης.
- Τεκμηρίωση = Εφαρμογή μεθόδων που βασίζονται σε φωτογραφίες και ήχο σε μια πραγματική προσωπική ιστορία.

- Αναστοχασμός = Συνθέστε τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανταλλαγή σχετικά με τη μνήμη, τη φωνή και τη σύνδεση.

Μαθησιακοί στόχοι

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

- **Να κατανοούν τις βάσεις της ψηφιακής αφήγησης** σε πλαίσια εκπαίδευσης ενηλίκων και διαγενεακής εκπαίδευσης.
- **Να εντοπίζουν και να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία** για τη δημιουργία προσβάσιμων ιστοριών που ανταποκρίνονται στις ικανότητες των μαθητών.
- **Να σχεδιάζουν και να διευκολύνουν διαγενεακές δραστηριότητες αφήγησης** που αξιοποιούν τα πλεονεκτήματα των διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.
- **Να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν ζητήματα δεοντολογίας**, όπως η προστασία της ιδιωτικής ζωής, η συγκατάθεση και το ψηφιακό χάσμα.
- **Να αναστοχάζονται κριτικά σχετικά με τις επιπτώσεις** των δραστηριοτήτων αφήγησης στους συμμετέχοντες και τις κοινότητες.

Γιατί είναι σημαντική αυτή η ενότητα

Η ψηφιακή αφήγηση προσφέρει στους συμμετέχοντες έναν συγκεκριμένο, άνετο τρόπο να διατηρήσουν αναμνήσεις που, διαφορετικά, ίσως να μην καταγραφούν ποτέ. Μέσα από αυτή την ανταλλαγή, οι νεότεροι συμμετέχοντες αποκτούν μια βαθύτερη εκτίμηση για την εμπειρία που κρύβεται πίσω από ένα οικείο αντικείμενο ή μέρος, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες αποκτούν πραγματική αυτοπεποίθηση χρησιμοποιώντας εργαλεία εγγραφής και επεξεργασίας που κάποτε τους φαίνονταν απρόσιτα. Συνδυάζοντας την προσωπική αφήγηση με μια απλή, προσιτή μεθοδολογία, οι συμμετέχοντες φεύγουν με ένα απότομο αποτέλεσμα της κοινής τους εργασίας και μια ανανεωμένη αίσθηση του πόσα πολλά μπορούν να μάθουν απλά ακούγοντας προσεκτικά την ιστορία κάποιου άλλου.

Βασικοί όροι

- **Ψηφιακή αφήγηση:** Η πρακτική του συνδυασμού ψηφιακών μέσων (εικόνες, ήχος, βίντεο, κείμενο) για τη δημιουργία και την κοινή χρήση προσωπικών ή συλλογικών αφηγήσεων.
- **Διαγενεακή μάθηση:** Μια διαδικασία κατά την οποία ηλικιωμένοι και νεότεροι συμμετέχοντες μαθαίνουν μαζί μέσω της δομημένης ανταλλαγής γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών.
- **Πολυτροπική μάθηση:** Μάθηση μέσω πολλαπλών τρόπων επικοινωνίας ταυτόχρονα (π.χ. προφορικός λόγος, εικόνα, γραπτό κείμενο, χειρονομία), η οποία έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει την απομνημόνευση (Mayer, 2009).

- **Αφηγηματική δομή:** Η υποκείμενη οργάνωση μιας ιστορίας, που συνήθως περιλαμβάνει μια αρχή (πλαίσιο), μια μέση (πρόκληση) και ένα τέλος (επίλυση ή αναστοχασμός).
- **Ψηφιακό χάσμα:** Το χάσμα μεταξύ ατόμων που έχουν πρόσβαση στις ψηφιακές τεχνολογίες και αισθάνονται άνεση στη χρήση τους και εκείνων που δεν έχουν, το οποίο συχνά συσχετίζεται με την ηλικία, το εισόδημα ή τη γεωγραφική θέση.
- **Άυλη πολιτιστική κληρονομιά (ICH):** Πρακτικές, εκφράσεις, γνώσεις και αναμνήσεις που οι κοινότητες αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτιστικής τους ταυτότητας, όπως ορίζεται από την UNESCO (2003).

Ενότητα 4 - Εξερεύνηση τοπικών ιστοριών: Αστική αφήγηση

Αυτή η ενότητα εισάγει τους συμμετέχοντες στην αστική αφήγηση ως τρόπο ανάγνωσης των πόλεων μέσω της μνήμης, του τόπου και της βιωμένης εμπειρίας. Αντί να αντιμετωπίζει τον αστικό χώρο ως απλό σκηνικό, η ενότητα προσκαλεί τόσο τους μεγαλύτερους όσο και τους νεότερους συμμετέχοντες να δουν τους δρόμους, τις γειτονιές και τα οικεία ορόσημα ως φορείς προσωπικής και συλλογικής ιστορίας. Μέσα από καθοδηγούμενη συζήτηση και δύο πρακτικές δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες διερευνούν πώς ο ίδιος φυσικός χώρος μπορεί να έχει εντελώς διαφορετικές σημασίες από γενιά σε γενιά, και πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν ψηφιακά και αναλογικά εργαλεία αφήγησης για να καταγραφούν, να συγκριθούν και να μοιραστούν αυτές οι σημασίες. Η ενότητα συνδυάζει μια σύντομη θεωρητική εισαγωγή με πρακτικές ασκήσεις που βασίζονται στον τόπο και έχουν σχεδιαστεί για να πυροδοτήσουν μια γνήσια διαγενεακή ανταλλαγή.

Υποενότητες

- 4.1. Οι πόλεις ως ζωντανές αφηγήσεις
- 4.2. Θεωρητικά θεμέλια της αστικής αφήγησης
- 4.3. Γιατί έχει σημασία η αστική αφήγηση: Εξερεύνηση τοπικών χώρων και ιστοριών
- 4.4. Αστική αφήγηση και διαγενεακή μάθηση
- 4.5. Τύποι αστικών ιστοριών – Ένα εννοιολογικό πλαίσιο
- 4.6. Μεθοδολογίες, εργαλεία και προσεγγίσεις
- 4.7. Χαρτογράφηση και οπτική αφήγηση
- 4.8. Πρακτική εφαρμογή: Σχεδιασμός μιας δραστηριότητας αστικής αφήγησης
Δραστηριότητα 1: «Δρόμοι που γνωρίζω» – Περίπατος και αφήγηση ιστοριών της γειτονιάς
Δραστηριότητα 2: «Η πόλη μέσα από δύο φακούς» – Συγκριτική φωτογραφική ιστορία

Εκτιμώμενη διάρκεια

3 ώρες (1 ώρα εργαστήριο / 2 ώρες δραστηριότητες)

Συνολικά, η ενότητα διαρκεί περίπου τρεις ώρες και λειτουργεί καλύτερα ως μία ενιαία, αδιάλειπτη συνάντηση με φυσική παρουσία, αν και μπορεί να προσαρμοστεί σε διαδικτυακή μορφή, αν χρειαστεί. Η διεξαγωγή της σε μία συνεδρία δίνει και στις δύο ηλικιακές ομάδες αρκετό χρόνο να προσαρμοστούν, να ασχοληθούν πλήρως με το υλικό και να προχωρήσουν στις δραστηριότητες χωρίς να αισθάνονται πίεση.

Οι συντονιστές ενθαρρύνονται να παρακολουθούν προσεκτικά την αίθουσα: ο ρυθμός θα πρέπει να προσαρμόζεται φυσικά ανάλογα με το πόσο άνετοι αισθάνονται οι συμμετέχοντες με τα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται και πόσο ενεργά αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.

Επισκόπηση περιεχομένου

Η αστική αφήγηση είναι η πρακτική της εξερεύνησης, της τεκμηρίωσης και της ανταλλαγής των προσωπικών και συλλογικών αφηγήσεων που συνδέονται με συγκεκριμένους τόπους μέσα σε μια πόλη. Αντλεί από τη μνήμη, τη βιωμένη εμπειρία και την παρατήρηση για να αποκαλύψει πώς ο ίδιος δρόμος, η ίδια πλατεία ή το ίδιο κτίριο μπορεί να φέρει εντελώς διαφορετικές σημασίες ανάλογα με το ποιος το θυμάται. Η ενίσχυση αυτού του είδους της αφήγησης με βάση τον τόπο ενισχύει ένα βαθύτερο αίσθημα του «ανήκειν», αποτρέπει την απώλεια των τοπικών ιστοριών καθώς οι πόλεις αλλάζουν και παρέχει στους συμμετέχοντες πρακτικά εργαλεία, από τη χαρτογράφηση έως την προτροπή μέσω φωτογραφιών, για την καταγραφή των ιστοριών που τους περιβάλλουν.

Ο διαγενεακός σχεδιασμός αυτής της ενότητας μετατρέπει αυτή την ανταλλαγή σε μια κοινή άσκηση: οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες λειτουργούν ως ζωντανά αρχεία για το πώς ήταν και πώς αισθανόταν κάποιος ένας τόπος στο παρελθόν, ενώ οι νεότεροι συμμετέχοντες φέρνουν καινούργια εργαλεία για την καταγραφή και την παρουσίαση αυτών των αναμνήσεων. Ο συνδυασμός των δύο ομάδων γύρω από έναν κοινό τόπο ενθαρρύνει την αμοιβαία περιέργεια, αναδεικνύει προοπτικές στις οποίες καμία από τις δύο γενιές δεν θα είχε καταλήξει μόνη της και δημιουργεί μια πληρέστερη εικόνα για το πώς έχει αλλάξει η πόλη.

Καλωσόρισμα & Πλαίσιο (15 λεπτά)

Αυτό το εναρκτήριο τμήμα εισάγει τους συμμετέχοντες στο θέμα της ενότητας, συνδέοντας την ιδέα της αστικής αφήγησης με μέρη που ήδη γνωρίζουν. Η σύντομη παρουσίαση της συνεδρίας με αυτόν τον τρόπο μειώνει το εμπόδιο συμμετοχής και υποδηλώνει ότι δεν απαιτείται ειδική γνώση, αλλά μόνο προσοχή στη δική τους γειτονιά.

Βήματα μάθησης:

Καλωσορίστε τους συμμετέχοντες και περιγράψτε εν συντομία πώς θα εξελιχθεί η συνεδρία.

Εισάγετε την ιδέα των πόλεων ως τόπων που διαμορφώνονται από τη μνήμη και όχι μόνο από κτίρια και δρόμους. Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες σε έναν γρήγορο γύρο, όπου ο καθένας θα ονομάσει ένα μέρος στην πόλη που έχει σημασία για αυτόν. Συνδέστε αυτές τις προσωπικές συσχετίσεις με τους ευρύτερους στόχους της ενότητας.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Ενεργητική ακρόαση, αυτοαναστοχασμός, ομαδική χημεία, ανοιχτότητα στο να μοιράζονται.

Θεωρητικά θεμέλια (20 λεπτά)

Η κατανόηση του γιατί οι τόποι έχουν σημασία παρέχει στους συμμετέχοντες ένα κοινό λεξιλόγιο πριν ξεκινήσουν τις δραστηριότητες. Αυτό το τμήμα εισάγει την έννοια του τόπου, της προσκόλλησης στον τόπο, της αστικής

μνήμη και την ψυχογεωγραφία με απλά λόγια, δείχνοντας πώς αυτές οι έννοιες εκδηλώνονται στην καθημερινή εμπειρία, αντί να τις αντιμετωπίζει ως αφηρημένη θεωρία.

Βήματα μάθησης:

Παρουσιάστε τις πόλεις ως πολυεπίπεδες, ζωντανές αφηγήσεις που διαμορφώνονται από τους ανθρώπους που τις κατοικούν. Ορίστε βασικές έννοιες (αίσθηση του τόπου, προσκόλληση στον τόπο, αστική μνήμη, ψυχογεωγραφία) χρησιμοποιώντας παραδείγματα από την καθημερινότητα με τα οποία μπορούν να ταυτιστούν οι συμμετέχοντες. Συζητήστε πώς οι αστικές αλλαγές, όπως η γεντρίφικοποίηση, μπορούν να οδηγήσουν στην απώλεια ορισμένων ιστοριών, ενώ άλλες ενισχύονται. Αναλογιστείτε εν συντομία γιατί είναι σημαντική η διατήρηση αυτών των αφηγήσεων, ιδίως για τους ηλικιωμένους κατοίκους και τις γειτονίες που μεταβάλλονται.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Εννοιολογική κατανόηση, κριτική σκέψη, ιστορική συνείδηση, υιοθέτηση διαφορετικών προοπτικών.

Διαγενεακή μάθηση και τύποι αστικών ιστοριών (20 λεπτά)

Αυτό το τμήμα αναδεικνύει τη συμβολή κάθε γενιάς στη διαδικασία της αφήγησης και παρουσιάζει το φάσμα των τύπων ιστοριών που οι συμμετέχοντες ενδέχεται να συναντήσουν ή να δημιουργήσουν. Ο έγκαιρος καθορισμός των κατηγοριών βοηθά τους συμμετέχοντες να αναγνωρίσουν και να εκτιμήσουν διαφορετικά είδη αφηγήσεων, όταν βγουν να καταγράψουν τις δικές τους.

Βήματα μάθησης:

Συζητήστε πώς οι ηλικιωμένοι ενήλικες συχνά λειτουργούν ως ζωντανά αρχεία, ενώ οι νεότεροι συμμετέχοντες φέρνουν την εξοικείωση με τα ψηφιακά εργαλεία τεκμηρίωσης. Παρουσιάστε τους πέντε τύπους ιστοριών: προσωπικές, κοινοτικές, αρχιτεκτονικές, πολιτισμικές και αισθητηριακές αφηγήσεις. Δώστε σύντομα, συγκεκριμένα παραδείγματα για κάθε τύπο, αντλημένα από την καθημερινή αστική ζωή. Συζητήστε πώς ο ίδιος δρόμος ή χώρος μπορεί να εντάσσεται σε περισσότερες από μία κατηγορίες, ανάλογα με το ποιος αφηγείται την ιστορία.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Κατηγοριοποιητική σκέψη, διαγενεακή ευαισθητοποίηση, αναγνώριση αφηγήσεων, ενσυναίσθηση.

Μεθοδολογίες, εργαλεία και προσεγγίσεις (15 λεπτά)

Πριν οι συμμετέχοντες προχωρήσουν στις πρακτικές δραστηριότητες, αυτό το τμήμα παρουσιάζει τα πρακτικά εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους, όπως η χαρτογράφηση ιστοριών, οι μέθοδοι που βασίζονται στον περίπατο, η προφορική ιστορία και η διέγερση μέσω φωτογραφιών, έτσι ώστε και οι δύο γενιές να αισθάνονται έτοιμες να χρησιμοποιήσουν όποιον συνδυασμό ταιριάζει στο επίπεδο άνεσής τους.

Βήματα μάθησης:

Εισαγάγετε τη χαρτογράφηση ιστοριών και τις μεθόδους που βασίζονται στον περίπατο ως τρόπους σύνδεσης της αφήγησης με συγκεκριμένες τοποθεσίες. Εξηγήστε την προφορική ιστορία και την προτροπή μέσω φωτογραφιών ως τεχνικές για την ενεργοποίηση και την καταγραφή της μνήμης. Παρουσιάστε προσιτά ψηφιακά εργαλεία (Canva, Google Slides, Google Street View)

παράλληλα με εναλλακτικές λύσεις χαμηλής τεχνολογίας που βασίζονται στο χαρτί. Αναφέρετε βασικά ζητήματα σχετικά με τη συγκατάθεση και την προστασία της ιδιωτικής ζωής κατά την καταγραφή ή τη φωτογράφιση προσωπικών ιστοριών.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Εξοικείωση με τα εργαλεία, ψηφιακή αυτοπεποίθηση, ηθική ευαισθητοποίηση, μεθοδολογική ευελιξία.

Δραστηριότητα 1: «Δρόμοι που γνωρίζω» (60 λεπτά)

Αυτή η δραστηριότητα με βάση τον περίπατο εφαρμόζει στην πράξη τις έννοιες που παρουσιάστηκαν το πρωί. Διαγενεακά ζευγάρια επιλέγουν έναν κοντινό δρόμο ή ένα ορόσημο που έχει σημασία για τον μεγαλύτερο σε ηλικία συμμετέχοντα, τον καταγράφουν μαζί και δημιουργούν μια σύντομη οπτική ιστορία που συνδυάζει φωτογραφίες, ηχητική αφήγηση και έναν τίτλο. Ο περίπατος ενεργοποιεί τη μνήμη με φυσικό τρόπο και μετατρέπει τον περιβάλλοντα δρόμο σε μέρος της ίδιας της άσκησης.

Βήματα μάθησης:

Σχηματίστε διαγενεακά ζευγάρια και επιλέξτε ένα μέρος που έχει προσωπική σημασία για τον ηλικιωμένο συμμετέχοντα. Περιπατήστε μέχρι την τοποθεσία, με τον νεότερο συμμετέχοντα να φωτογραφίζει λεπτομέρειες που υποδεικνύει ο ηλικιωμένος συμμετέχων. Ηχογραφήστε μια σύντομη ηχητική αφήγηση που περιγράφει το μέρος όπως ήταν και όπως είναι τώρα. Συνθέστε φωτογραφίες, ηχητικό υλικό και έναν τίτλο σε μια σύντομη οπτική ιστορία χρησιμοποιώντας προσιτά εργαλεία. Μοιραστείτε επιλεγμένες ιστορίες με την ομάδα και συζητήστε τι αποκάλυψε η βόλτα που δεν μπορούσαν να εκφράσουν μόνο οι λέξεις.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Αφήγηση με βάση τον τόπο, ενεργητική ακρόαση, βασική ψηφιακή επεξεργασία, συνεργατική τεκμηρίωση.

Δραστηριότητα 2: «Η πόλη μέσα από δύο φακούς» (60 λεπτά)

Αυτή η συγκριτική δραστηριότητα ζητά από κάθε γενιά να αποτυπώσει ανεξάρτητα τη δική της σχέση με έναν κοινό αστικό χώρο και, στη συνέχεια, να συνδυάσει τις δύο προοπτικές σε μια ενιαία ιστορία, παρουσιάζοντάς τις δίπλα-δίπλα. Το ζητούμενο είναι η αντίθεση μεταξύ των απόψεων, και όχι μια ενιαία, ολοκληρωμένη αφήγηση: έτσι, οι διαγενεακές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο βιώνεται ένας τόπος γίνονται ορατές και μπορούν να συζητηθούν.

Βήματα μάθησης:

Επιλέξτε έναν κοινό αστικό χώρο που είναι γνωστός και στους δύο συμμετέχοντες (αγορά, πάρκο, πλατεία ή στάση μέσων μαζικής μεταφοράς). Κάθε συμμετέχων επιλέγει ή καταγράφει ανεξάρτητα μία εικόνα που αντιπροσωπεύει τη δική του σύνδεση με τον χώρο. Ηχογραφήστε μια σύντομη ατομική αφήγηση που εξηγεί τι αποτυπώνει η εικόνα και γιατί επιλέχθηκε. Συνδυάστε τις δύο εικόνες και τις αφηγήσεις σε μία ενιαία παρουσίαση, με τις δύο εικόνες δίπλα-δίπλα και έναν κοινό τίτλο. Παρουσιάστε τις συγκριτικές ιστορίες στην ομάδα και συζητήστε τι αποκαλύπτει η αντίθεση αυτή σχετικά με την αστική αλλαγή και το αίσθημα του «ανήκειν».

Δεξιότητες που αποκτώνται: Συγκριτική σκέψη, ανεξάρτητη τεκμηρίωση, αντίθεση προοπτικών, κριτική αντανάκλαση.

Τελική ανασκόπηση (10 λεπτά)

Το τελικό τμήμα μετατοπίζει την προσοχή από τις ατομικές δραστηριότητες στο σύνολο της ενότητας, δίνοντας στους συμμετέχοντες χώρο να συνδέσουν όσα έμαθαν κατά τη διάρκεια της βόλτας και της συγκριτικής άσκησης με την ευρύτερη κατανόησή τους για την πόλη που τους περιβάλλει.

Βήματα μάθησης:

Επιστρέψτε στις ερωτήσεις αναστοχασμού με όλη την ομάδα. Συζητήστε τι εξέπληξε περισσότερο τους συμμετέχοντες σχετικά με την οπτική γωνία ενός συνεργάτη για έναν οικείο τόπο. Συνδέστε τις δραστηριότητες με την ιδέα των πόλεων ως κοινών χώρων που διαμορφώνονται από πολλές γενιές. Προσδιορίστε πώς οι δεξιότητες που εξασκήθηκαν σήμερα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ξανά εκτός της συνεδρίας.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Σύνθεση, αναστοχαστική σκέψη, επικοινωνία, μεταφορά της μάθησης.

Περίληψη ενότητας

Εξέλιξη της ενότητας:

- Πλαίσιο = Συνδέστε τους συμμετέχοντες με το θέμα μέσω της προσωπικής τους σχέσης με τον τόπο.
- Βασικές αρχές = Κατανόηση των θεωρητικών εννοιών που εξηγούν γιατί οι τόποι έχουν σημασία.
- Αναγνώριση = Προσδιορισμός των διαφορετικών τύπων αστικών αφηγήσεων και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή τους.
- Τεκμηρίωση = Εφαρμογή μεθόδων που βασίζονται στην περιήγηση με τα πόδια και στη συγκριτική ανάλυση σε έναν πραγματικό, κοινόχρηστο χώρο.
- Αναστοχασμός = Σύνθεση των συμπερασμάτων που προέκυψαν από την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη μνήμη, την αλλαγή και το αίσθημα του «ανήκειν».

Μαθησιακοί στόχοι

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

- Να κατανοούν τις βάσεις της αστικής αφήγησης και να αναγνωρίζουν τις πόλεις ως αφηγηματικά τοπία που διαμορφώνονται από τη βιωμένη εμπειρία και τη μνήμη.
- Να εφαρμόζουν βασικές έννοιες, όπως η αίσθηση του τόπου, η προσκόλληση στον τόπο, η αστική μνήμη και η ψυχογεωγραφία, για να αναλύουν τις σχέσεις μεταξύ ανθρώπων και τόπων.
- Να σχεδιάζουν και να διευκολύνουν δραστηριότητες αστικής αφήγησης που εμπλέκουν διαφορετικούς συμμετέχοντες, χρησιμοποιώντας κατάλληλες μεθοδολογίες και εργαλεία.
- Να εντοπίζουν και να τεκμηριώνουν διαφορετικούς τύπους αστικών αφηγήσεων και να χρησιμοποιούν μεθοδολογίες όπως η χαρτογράφηση ιστοριών, οι προσεγγίσεις με βάση τον περίπατο, η προφορική ιστορία και η διέγερση μέσω φωτογραφιών.
- Να διευκολύνουν τη διαγενεακή ανταλλαγή και τον ουσιαστικό διάλογο μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων σχετικά με την αστική αλλαγή και τη μνήμη.

Γιατί είναι σημαντική αυτή η ενότητα

Η αφήγηση αστικών ιστοριών προσφέρει στους συμμετέχοντες έναν συγκεκριμένο τρόπο να αλληλεπιδράσουν με το περιβάλλον τους, αντί να ζουν απλώς μέσα σε αυτό. Μέσω αυτής της ανταλλαγής, οι νεότεροι συμμετέχοντες ενισχύουν την εκτίμησή τους για τα ιστορικά στρώματα που κρύβονται κάτω από τους οικείους δρόμους, ενώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες αποκτούν αυτοπεποίθηση στη χρήση ψηφιακών εργαλείων για την καταγραφή και την κοινή χρήση αναμνήσεων που, διαφορετικά, ενδέχεται να μην καταγραφούν ποτέ. Συνδυάζοντας την προσωπική αφήγηση με την πρακτική μεθοδολογία, οι συμμετέχοντες αποχωρούν με μια ανανεωμένη αίσθηση σύνδεσης με τους τόπους που αποκαλούν «σπίτι» τους και με μια σαφέστερη εικόνα του πώς αυτοί οι τόποι φαίνονται διαφορετικοί μέσα από τα μάτια κάποιου άλλου.

Βασικοί όροι

- Αίσθηση του τόπου: Οι συναισθηματικές και συμβολικές έννοιες που αποδίδουν τα άτομα σε συγκεκριμένες τοποθεσίες, διαμορφωμένες από τη μνήμη, την εμπειρία και το πολιτισμικό πλαίσιο (Tuan, 1977).
- Σύνδεση με τον τόπο: Οι δεσμοί που δημιουργούν τα άτομα και οι κοινότητες με το περιβάλλον τους μέσω προσωπικών εμπειριών, κοινωνικών σχέσεων και πολιτισμικών πρακτικών (Scannell & Gifford, 2010).
- Αστική μνήμη: Οι τρόποι με τους οποίους οι πόλεις διατηρούν το παρελθόν τους μέσω επίσημων ιστοριών και ανεπίσημων προσωπικών αφηγήσεων· μια συλλογική, κοινωνικά διαμορφωμένη μορφή μνήμης (Halbwachs, 1992).
- Ψυχογεωγραφία: Η μελέτη του τρόπου με τον οποίο τα φυσικά αστικά περιβάλλοντα επηρεάζουν τα συναισθήματα, τις συμπεριφορές και τις αντιλήψεις· συνδέεται με τον Guy Debord και τη Διεθνή των Καταστασιακών (Coverley, 2010).
- Αντι-χαρτογράφηση: Η πρακτική της δημιουργίας χαρτών που προέρχονται από την κοινότητα και αμφισβητούν τις επίσημες χαρτογραφίες, καθιστώντας ορατούς τους άτυπους χώρους, τις περιθωριοποιημένες αφηγήσεις και την τοπική γνώση.
- Συμμετοχικό GIS (PGIS): Μια μεθοδολογία στην οποία οι κοινότητες δημιουργούν συνεργατικά χωρικά δεδομένα και χάρτες για να αναπαραστήσουν τη δική τους γνώση και τις προτεραιότητές τους (Chambers, 2006).
- Άυλη πολιτιστική κληρονομιά (ICH): Πρακτικές, εκφράσεις, γνώσεις και μνήμες που οι κοινότητες αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτιστικής τους ταυτότητας, όπως ορίζεται από την UNESCO (2003).

Ενότητα 5 – Καθοδηγούμενες διαγενεακές εκδρομές

Αυτή η ενότητα εισάγει τους συμμετέχοντες στον σχεδιασμό και τη διευκόλυνση καθοδηγούμενων εκδρομών που συνδέουν νεότερους και ηλικιωμένους συμμετέχοντες μέσω της κοινής εξερεύνησης, της αφήγησης ιστοριών και των δεξιοτήτων ψηφιακής τεκμηρίωσης. Έχει σχεδιαστεί για ένα μικτό κοινό νεαρών και ηλικιωμένων, ενθαρρύνοντας τη διαγενεακή μάθηση, τον αμοιβαίο σεβασμό και τη διατήρηση της τοπικής ιστορίας και κουλτούρας.

Μέσω δραστηριοτήτων προετοιμασίας, ασκήσεων αναπαράστασης ρόλων, οργανωμένων εκδρομών και εργασιών παρακολούθησης, οι συμμετέχοντες θα διερευνήσουν πώς να αλληλεπιδρούν μεταξύ των γενεών, να διαχειρίζονται τις διαφορές στην επικοινωνία, να τεκμηριώνουν κοινές εμπειρίες χρησιμοποιώντας απλά ψηφιακά εργαλεία και να εφαρμόζουν αρχές προσβασιμότητας, συναίνεσης και προστασίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Υποενότητες

- 5.1. Γιατί οι διαγενεακές εκδρομές έχουν σημασία
- 5.2. Συμμετοχή ηλικιωμένων και νέων
- 5.3. Κοινές προκλήσεις και παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη
- 5.4. Πώς να σχεδιάσετε ένα εργαστήριο προετοιμασίας για μια καθοδηγούμενη διαγενεακή εκδρομή
 - Παιχνίδια ρόλων και διαδραστικές προσομοιώσεις
 - Δημιουργικές ασκήσεις για το σπάσιμο του πάγου και εργαλεία σύνδεσης
 - Δομή της εκδρομής
 - Δραστηριότητες παρακολούθησης
- 5.5. Εργαλεία τεκμηρίωσης
- 5.6. Παραδείγματα καθοδηγούμενων διαγενεακών εκδρομών
- 5.7. Προσβασιμότητα και ένταξη
- 5.8. Ασφάλεια και ηθική
- 5.9. Τελική δραστηριότητα: Παρουσίαση παραδειγμάτων εκδρομών

Εκτιμώμενη διάρκεια

Η συνολική διάρκεια της ενότητας είναι περίπου 4 ώρες, οι οποίες κατανέμονται σε ένα εργαστήριο προετοιμασίας (2 ώρες) και την ίδια τη δομημένη εκδρομή (2 ώρες), με προαιρετικές συνεδρίες παρακολούθησης. Η ενότητα θα πρέπει να υλοποιηθεί σε στάδια: μια συνεδρία προετοιμασίας, η ζωντανή εκδρομή και μια συνεδρία αναστοχασμού/τεκμηρίωσης, αφήνοντας επαρκή χρόνο και στις δύο γενιές να χτίσουν εμπιστοσύνη πριν προχωρήσουν σε βαθύτερη ανταλλαγή.

Ο εκπαιδευτής/διευκολυντής θα πρέπει να παραμένει ευέλικτος και να προσαρμόζει τον ρυθμό ανάλογα με τα επίπεδα ενέργειας των συμμετεχόντων, την κινητικότητα τους και την άνεσή τους με την αφήγηση ιστοριών και τα ψηφιακά εργαλεία.

Μαθησιακοί Στόχοι

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

- Να κατανοούν την αξία της διαγενεακής ανταλλαγής για τη διατήρηση της τοπικής ιστορίας και τη μείωση της κοινωνικής απομόνωσης
- Να εφαρμόζουν στρατηγικές για την εμπλοκή των ηλικιωμένων και των νέων σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τους τρόπους επικοινωνίας τους
- Να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται σε κοινές προκλήσεις στη διαγενεακή αλληλεπίδραση (ρυθμός επικοινωνίας, κενά στις ψηφιακές δεξιότητες, στερεότυπα, σωματική κόπωση)
- Να σχεδιάζουν και να διευκολύνουν μια δομημένη εκδρομή, από την υποδοχή έως την ανασκόπηση
- Να χρησιμοποιούν απλά ψηφιακά εργαλεία (φωτογραφική μηχανή, συσκευή εγγραφής φωνής, εφαρμογές χαρτογράφησης ιστοριών) για την καταγραφή κοινών εμπειριών
- Να εφαρμόζουν τις αρχές της συναίνεσης, της ιδιωτικότητας, της προστασίας και της προσβασιμότητας καθ' όλη τη διάρκεια μιας διαγενεακής δραστηριότητας

Επισκόπηση περιεχομένου

Οι καθοδηγούμενες διαγενεακές εκδρομές συνδυάζουν την εξερεύνηση, την αφήγηση ιστοριών και την κοινωνική αλληλεπίδραση σε μια μορφή χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμη. Μειώνουν την κοινωνική απομόνωση, καλλιεργούν ουσιαστικές σχέσεις, αναπτύσσουν πρακτικές ψηφιακές δεξιότητες και συμβάλλουν στη διατήρηση της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού. Οι ηλικιωμένοι συμμετέχοντες τοποθετούνται ως φορείς γνώσης, μοιράζοντας αναμνήσεις και προοπτικές, ενώ οι νεότεροι συμμετέχοντες ενεργούν ως συντονιστές και υποστηρικτές, ιδίως όσον αφορά τα ψηφιακά εργαλεία — αν και η ανταλλαγή γνώσεων ρέει και προς τις δύο κατευθύνσεις.

Όπου είναι σκόπιμο, οι συντονιστές θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν τον διαπολιτισμικό διάλογο, αναγνωρίζοντας ότι οι συμμετέχοντες μπορεί να προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα, κάτι που μπορεί να εμπλουτίσει την εμπειρία της αφήγησης.

Γιατί έχουν σημασία οι διαγενεακές εκδρομές (Συζήτηση, ~15 λεπτά)

Αυτή η ενότητα καθορίζει τη λογική της ενότητας: μείωση της απομόνωσης, οικοδόμηση σχέσεων και διατήρηση της κοινής κληρονομιάς.

Βήματα μάθησης:

- Συζητήστε την κοινωνική και πολιτιστική αξία της διαγενεακής ανταλλαγής.
- Σκεφτείτε τις ξεχωριστές συνεισφορές κάθε γενιάς (ηλικιωμένοι = κάτοχοι γνώσης· νεότεροι = συντονιστές/υποστηρικτές).

- Εντοπίστε ευκαιρίες για διαπολιτισμικό διάλογο εντός της ομάδας.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Κοινωνική ευαισθητοποίηση, πολιτισμική ευαισθησία, αναστοχασμός.

Εμπλοκή ηλικιωμένων και νέων (20 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν εξατομικευμένες στρατηγικές για τη συμμετοχή κάθε γενιάς, καθώς και προσεγγίσεις για τη συμμετοχή και των δύο ομάδων μαζί.

Βήματα μάθησης:

- Προσδιορίστε στρατηγικές εμπλοκής ειδικά προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ηλικιωμένων (ασφαλές και σεβαστό περιβάλλον, καθοδήγηση βήμα προς βήμα, συνομιλία χωρίς βιασύνη).
- Προσδιορίστε στρατηγικές συμμετοχής ειδικά προσαρμοσμένες στους νέους (ενεργός ρόλος, περιέργεια, καθοδήγηση σχετικά με την υπομονή και την ενσυναίσθηση).
- Εξάσκηση τεχνικών κοινής συμμετοχής: μικρές μικτές ομάδες, δραστηριότητες κοινής εμπειρίας, διάλογος αντί για μονόδρομη επικοινωνία.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Διευκόλυνση, ενσυναίσθηση, προσαρμοστική επικοινωνία, δυναμική ομάδα.

Κοινές προκλήσεις και παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη (20 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες διερευνούν τα τυπικά σημεία τριβής στις διαγενεακές δραστηριότητες και τους πρακτικούς τρόπους αντιμετώπισής τους.

Βήματα μάθησης:

- Αναγνώριση των διαφορών στον τρόπο και τον ρυθμό επικοινωνίας μεταξύ των γενεών.
- Προσδιορισμός του χάσματος στις ψηφιακές δεξιότητες και του τρόπου με τον οποίο αυτό επηρεάζει τη συνεργασία.
- Συζήτηση σχετικά με τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις που μπορεί να έχει η κάθε γενιά για την άλλη.
- Λάβετε υπόψη φυσικούς παράγοντες (επίπεδα ενέργειας, κόπωση) και περιορισμούς στο χρονοδιάγραμμα (σχολικά ωράρια έναντι διαθεσιμότητας των ηλικιωμένων).
- Εφαρμόστε στρατηγικές μετριασμού: σαφής/απλή γλώσσα, πρακτικές προσεγγίσεις βήμα προς βήμα, βασικοί κανόνες που βασίζονται στον σεβασμό, ισορροπημένος ρυθμός με διαλείμματα, έγκαιρος συντονισμός του προγραμματισμού.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Επίλυση προβλημάτων, πρόληψη συγκρούσεων, σχεδιασμός, πολιτισμική ικανότητα.

Πώς να σχεδιάσετε μια καθοδηγούμενη διαγενεακή εκδρομή

Εργαστήριο προετοιμασίας (εκτιμώμενη διάρκεια: 2 ώρες)

Παιχνίδι ρόλων και διαδραστικές προσομοιώσεις (30 λεπτά)**Βήματα μάθησης:**

- Εξάσκηση στην «Αντίστροφη Συνέντευξη»: οι νεότεροι συμμετέχοντες μοιράζονται μια τάση/τεχνολογία· οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες θέτουν τρεις ερωτήσεις που εκφράζουν περιέργεια.
- Εξάσκηση στην άσκηση «Ρυθμός βάδισης»: ζευγάρια περπατούν με διαφορετικούς ρυθμούς και στη συνέχεια βρίσκουν έναν συγχρονισμένο μέσο όρο· συζήτηση σχετικά με τις μη λεκτικές ενδείξεις για διαλείμματα.
- Σκεφτείτε πώς αυτές οι ασκήσεις δημιουργούν αμφίδρομη ανταλλαγή γνώσεων και αμοιβαίο σεβασμό.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Ενεργητική ακρόαση, ενσυναίσθηση, μη λεκτική επικοινωνία, ευελιξία ρόλων.

Δημιουργικές ασκήσεις για το σπάσιμο του πάγου και εργαλεία**σύνδεσης (30 λεπτά) Βήματα μάθησης:**

- «Αντικείμενο Ενδιαφέροντος»: σε ζευγάρια, διηγηθείτε τη «βιογραφία» 3 λεπτών ενός προσωπικού αντικειμένου που έχετε φέρει στο εργαστήριο.
- «Χάρτης προσδοκιών»: γράψτε μία προσδοκία και μία ανησυχία σε αυτοκόλλητα σημειώματα για να εξομαλύνετε την κοινή νευρικότητα.
- Πίνακας «Γλωσσική ανταλλαγή»: συγκρίνετε παλιά αργκό (μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες) με σύγχρονη αργκό (νεότεροι συμμετέχοντες) για να δημιουργήσετε ένα κοινό λεξιλόγιο.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Αφήγηση ιστοριών, οικοδόμηση εμπιστοσύνης, το χιούμορ ως μέσο σύνδεσης, συνεργατική καταγραφή.

Δομή της εκδρομής (εκτιμώμενη διάρκεια: περίπου 2 ώρες)

Μια ευέλικτη αλλά σαφής ακολουθία υποστηρίζει την άνεση και τη ουσιαστική συμμετοχή κατά τη διάρκεια της ζωντανής εκδρομής.

Βήματα μάθησης:

- Καλωσόρισμα & «σπάσιμο του πάγου» (10–15 λεπτά): ανεπίσημες συστάσεις για τη μείωση της διστακτικότητας.
- Εξερεύνηση (20–30 λεπτά): περιήγηση στον χώρο, με την καθοδήγηση αναστοχαστικών ερωτήσεων (τι θυμούνται οι συμμετέχοντες, πώς άλλαξε ο χώρος, τι αντιπροσωπεύει σήμερα).
- Ανταλλαγή ιστοριών (30 λεπτά): οργανική ανταλλαγή αναμνήσεων και ερωτήσεων μεταξύ των γενεών.
- Κοινή δραστηριότητα (30–40 λεπτά): μικρές μικτές ομάδες καταγράφουν την εμπειρία μέσω φωτογραφιών, ηχογραφήσεων ή σημειώσεων.
- Αναστοχασμός (15–20 λεπτά): οι συμμετέχοντες μοιράζονται τι έμαθαν και πώς βίωσαν την αλληλεπίδραση.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Ακολουθία διαδικασιών διευκόλυνσης, παρατήρηση, αφήγηση ιστοριών, συνεργατική καταγραφή, αναστοχασμός.

Δραστηριότητες παρακολούθησης

Βήματα μάθησης:

Επισκόπηση των φωτογραφιών, των ηχογραφήσεων και των σημειώσεων που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια της εκδρομής.

- Μετατροπή του ακατέργαστου υλικού σε βασικά ψηφιακά αποτελέσματα (σύντομα βίντεο, φωτογραφικές ιστορίες, ηχητικά αποσπάσματα).
- Απόφαση σχετικά με τον κατάλληλο τρόπο κοινοποίησης — εντός της ομάδας ή σε ευρύτερο κοινό.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Βασικές γνώσεις ψηφιακής επεξεργασίας, κατασκευή αφήγησης, λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διανομή.

Εργαλεία τεκμηρίωσης (15 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες εξοικειώνονται με προσιτά εργαλεία τεκμηρίωσης που ταιριάζουν σε διαφορετικά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων.

Βήματα μάθησης:

- Χρησιμοποιήστε την κάμερα ενός smartphone για φωτογραφίες και σύντομα βίντεο (30–60 δευτερόλεπτα).
- Χρησιμοποιήστε μια συσκευή εγγραφής φωνής (ενσωματωμένη ή μέσω εφαρμογής) για προσωπικές ιστορίες ή σύντομες συνεντεύξεις.
- Συνδυάστε φωτογραφίες με σύντομες προφορικές ή γραπτές εξηγήσεις.
- Εξερευνήστε εργαλεία χαρτογράφησης ιστοριών (π.χ. StoryMapJS) για να συνδυάσετε φωτογραφίες, κείμενο και τοποθεσίες.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Ψηφιακή τεκμηρίωση, επιλογή εργαλείων, βασική παραγωγή πολυμέσων.

Προσβασιμότητα και ένταξη (15 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες εξετάζουν πώς να σχεδιάσουν εκδρομές που να καλύπτουν ποικίλες σωματικές, επικοινωνιακές και ψηφιακές ανάγκες.

Βήματα μάθησης:

- Προσδιορίστε τον σχεδιασμό προσβάσιμου υλικού (μεγάλες γραμματοσειρές, απλή γλώσσα, σαφής δομή).
- Σχεδιάστε ένα ασφαλές και άνετο φυσικό περιβάλλον με κατάλληλο φωτισμό και ελάχιστους περισπασμούς.
- Προβλέψτε θέσεις καθισμάτων και τακτικά διαλείμματα για τους ηλικιωμένους.

- Εξασφάλιση τεχνικής και ανθρώπινης υποστήριξης, καθώς και χρόνου ώστε οι συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με τα εργαλεία.
- Προετοιμάστε τις συσκευές εκ των προτέρων (επίπεδα μπαταρίας, πρόσβαση σε πηγές τροφοδοσίας).

Δεξιότητες που αποκτώνται: Σκέψη με βάση τον σχεδιασμό χωρίς αποκλεισμούς, σχεδιασμός, αλληλοϋποστήριξη, ευαισθητοποίηση σχετικά με την προσβασιμότητα.

Ασφάλεια και ηθική (20 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν τις ηθικές ευθύνες που συνεπάγεται η προσωπική αφήγηση ιστοριών και η ψηφιακή τεκμηρίωση.

Βήματα μάθησης:

- Εφαρμόστε πρακτικές ενημερωμένης συγκατάθεσης πριν τραβήξετε φωτογραφίες, ηχογραφήσετε ή βιντεοσκοπήσετε.
- Εξηγήστε με απλά λόγια τα ζητήματα που αφορούν την προστασία της ιδιωτικής ζωής: πώς θα χρησιμοποιηθεί και θα κοινοποιηθεί το περιεχόμενο και από ποιον.
- Εφαρμόστε τις αρχές προστασίας: κατάλληλη εποπτεία, σαφείς προσδοκίες συμπεριφοράς, προστασία των συμμετεχόντων.
- Επισημάνετε ότι η συμμετοχή είναι εθελοντική και χωρίς πίεση σε κάθε στάδιο.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Ηθική συλλογιστική, πρακτικές συγκατάθεσης, ευαισθητοποίηση σχετικά με την προστασία, υπεύθυνη διευκόλυνση.

Δραστηριότητα κλεισίματος: Παρουσίαση παραδειγμάτων εκδρομών (20 λεπτά)

Οι συμμετέχοντες εξετάζουν πραγματικά μοντέλα εκδρομών για να εδραιώσουν τη μάθηση και να αντλήσουν έμπνευση για μελλοντική διευκόλυνση.

Βήματα μάθησης:

- Εξετάστε τα μοντέλα εκδρομών: Περίπατος μνήμης («Τότε και τώρα»), Κύκλοι ιστοριών στον τόπο, Ψηφιακό κυνήγι ιστοριών, «Ένας τόπος μέσα από τα μάτια μου», Εκδρομή με αντιστροφή ρόλων, Μίνι-συνεντεύξεις εν κινήσει, Δραστηριότητα «Φωνή μέσω φωτογραφιών», Χαρτογράφηση ιστοριών.
- Συζητήστε ποια μορφές ταιριάζουν καλύτερα στο πλαίσιο, το μέγεθος και τα ενδιαφέροντα της ομάδας.
- Σκεφτείτε πώς οι δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας και αφήγησης που αποκτήθηκαν σε αυτό το κεφάλαιο εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Σύνθεση, προσαρμοστικός σχεδιασμός, πρακτική εφαρμογή, αναστοχασμός.

Περίληψη ενότητας

Εξέλιξη της ενότητας:

- **Βασικά** = Κατανοήστε γιατί η διαγενεακή ανταλλαγή είναι σημαντική και πώς οι γενιές αλληλεπιδρούν με διαφορετικό τρόπο.
- **Προετοιμασία** = Οικοδόμηση εμπιστοσύνης και ενσυναίσθησης μέσω παιχνιδιών ρόλων και δραστηριοτήτων για το σπάσιμο του πάγου πριν από την εκδρομή.
- **Εκτέλεση** = Οργάνωση και διευκόλυνση της ίδιας της εκδρομής, από την υποδοχή έως την αναστοχαστική συζήτηση.
- **Τεκμηρίωση** = Χρησιμοποιήστε απλά ψηφιακά εργαλεία για να καταγράψετε και να μοιραστείτε την εμπειρία.
- **Ευθύνη** = Διασφάλιση της προσβασιμότητας, της συγκατάθεσης, της ιδιωτικότητας και της προστασίας καθ' όλη τη διάρκεια.

Γιατί είναι σημαντική αυτή η ενότητα

Οι καθοδηγούμενες διαγενεακές εκδρομές προσφέρουν στους συμμετέχοντες ένα πρακτικό περιβάλλον χωρίς πίεση, όπου μπορούν να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες, να μοιραστούν γνώσεις και να δημιουργήσουν ουσιαστικές σχέσεις μεταξύ των γενεών. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες αποκτούν αυτοπεποίθηση στη χρήση εργαλείων τεκμηρίωσης, ενώ μοιράζονται πολύτιμες αναμνήσεις· οι νεότεροι συμμετέχοντες αναπτύσσουν υπομονή, ενσυναίσθηση και δεξιότητες συντονισμού, ενώ μαθαίνουν την τοπική ιστορία. Συνδυάζοντας την αφήγηση ιστοριών, την εξερεύνηση και την ηθική ψηφιακή πρακτική, η ενότητα ενδυναμώνει και τις δύο γενιές, ώστε να γίνουν αυτοπεποίθητοι, σεβαστοί και ενεργοί συμμετέχοντες στην κοινή κοινοτική ζωή.

Ενότητα 6 - Πόροι για εκπαιδευτές

Αυτή η ενότητα υποστηρίζει τα άτομα που θα διεξάγουν τα εργαστήρια και τις εκδρομές του προγράμματος LEGENDS. Αντιμετωπίζει τους πόρους για τους εκπαιδευτές ως ένα ολοκληρωμένο μαθησιακό οικοσύστημα και όχι ως έναν φάκελο με φυλλάδια. Το οικοσύστημα αυτό περιλαμβάνει αξιόπιστη θεωρία, δοκιμασμένες δραστηριότητες, τοπικούς συνεργάτες, πηγές πολιτιστικής κληρονομιάς, προσίτες οδηγίες, ψηφιακά εργαλεία, εναλλακτικές λύσεις χαμηλής τεχνολογίας, ηθικές διαδικασίες και μεθόδους για την αξιολόγηση του τι λειτουργήσει. Στόχος είναι να βοηθηθούν οι εκπαιδευτές να διατηρήσουν την κοινή ποιότητα του προγράμματος LEGENDS, προσαρμόζοντας παράλληλα την υλοποίησή του στη γλώσσα, τον πολιτισμό, τις εγκαταστάσεις και τους συμμετέχοντες κάθε τοπικού πλαισίου.

Η ενότητα έχει σχεδιαστεί για συντονιστές, εκπαιδευτές ενηλίκων, εργαζόμενους με νέους, κοινοτικούς διαμεσολαβητές, εκπαιδευτές πολιτιστικής κληρονομιάς και προσωπικό των εταίρων που εργάζονται με ηλικιωμένους άνω των 65 ετών και νέους ηλικίας 12-15 ετών. Συμπληρώνει τις άλλες ενότητες του LEGENDS, βοηθώντας τους εκπαιδευτές να επιλέξουν, να προσαρμόσουν και να συνδυάσουν τους πόρους που απαιτούνται για την ασφαλή και χωρίς αποκλεισμούς υλοποίησή τους.

Υποενότητες

Εισαγωγική δραστηριότητα: Καθορισμός του σχεδίου του εργαστηρίου!

- 6.1 Εισαγωγή στους εκπαιδευτικούς πόρους και την τοπική προσαρμογή
- 6.2 Προσαρμογή υλικών σε πολιτισμικά και γλωσσικά πλαίσια
- 6.3 Βέλτιστες πρακτικές διευκόλυνσης για διαγενεακές ομάδες
- 6.4 Ψηφιακά εργαλεία και οδηγίες για εκπαιδευτές
- 6.5 Δραστηριότητα: Προσαρμογή ενός σχεδίου εργαστηρίου στις τοπικές ανάγκες
- 6.6 Δραστηριότητα: Δημιουργία ενός πακέτου πόρων για την κοινότητά σας
- 6.7 Ηθικές και νομικές πτυχές για τους εκπαιδευτές

Εκτιμώμενη διάρκεια

4 ώρες (2 ώρες καθοδηγούμενο εργαστήριο / 2 ώρες πρακτικές δραστηριότητες)

Η ενότητα έχει σχεδιαστεί ως μία τετράωρη δια ζώσης συνεδρία, αν και μπορεί να χωριστεί σε δύο συντομότερες συνεδρίες ή να παραδοθεί σε μικτή μορφή. Το πρώτο μισό εισάγει τις θεωρητικές και πρακτικές αρχές που βοηθούν τους εκπαιδευτές να επιλέξουν και να προσαρμόσουν τους πόρους. Το δεύτερο μισό αφιερώνεται σε δύο συνεργατικές δραστηριότητες: τον επανασχεδιασμό ενός υπάρχοντος εργαστηρίου LEGENDS για μια πραγματική τοπική

ομάδα και τη δημιουργία ενός επαληθευμένου εργαλείου κοινοτικών πόρων. Θα πρέπει να προβλεφθεί ένα σύντομο διάλειμμα μεταξύ των δύο μερών.

Ο εκπαιδευτής πρέπει να παραμένει ευέλικτος. Οι εκπαιδευτές που συμμετέχουν σε αυτή την ενότητα ενδέχεται να έχουν διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας στην εκπαίδευση ενηλίκων, τη νεανική εργασία, την προσβασιμότητα, την προστασία ή την ψηφιακή παραγωγή. Ο συντονιστής πρέπει να εφαρμόζει τις ίδιες αρχές που αναμένεται να ακολουθηθούν σε μετέπειτα εργαστήρια: σαφή γλώσσα, ορατή δομή, επαρκής χρόνος επεξεργασίας, εθελοντική συμμετοχή και περισσότεροι από ένας τρόποι συνεισφοράς.

Μαθησιακοί Στόχοι

Μέχρι το τέλος αυτής της ενότητας, οι εκπαιδευτές θα είναι σε θέση να:

- Να προσαρμόζουν το εκπαιδευτικό υλικό του LEGENDS στις τοπικές πολιτισμικές, γλωσσικές και προσβασιμότητας ανάγκες, χωρίς να υποβαθμίζουν τους αρχικούς μαθησιακούς στόχους.
- Να εφαρμόζουν πρακτικές διευκόλυνσης που υποστηρίζουν την αμοιβαία μάθηση και την ισορροπημένη συμμετοχή μεταξύ ηλικιωμένων και νέων.
- Να επιλέγουν ψηφιακά εργαλεία και οδηγίες χρήσης ανάλογα με τον εκπαιδευτικό σκοπό, την προσβασιμότητα, την προστασία της ιδιωτικής ζωής, το κόστος και την πρακτική εφικτότητα.
- Να δημιουργήσουν μια επαληθευμένη εργαλειοθήκη κοινοτικών πόρων που συνδυάζει ανθρώπους, τόπους, πηγές πολιτιστικής κληρονομιάς, υπηρεσίες υποστήριξης και εναλλακτικές λύσεις χαμηλής τεχνολογίας.
- Να εφαρμόζουν διαδικασίες σχετικά με τη συγκατάθεση, την προστασία της ιδιωτικής ζωής, τα πνευματικά δικαιώματα, την προστασία των συμμετεχόντων και την ηθική αφήγηση κατά τη συλλογή, τη δημιουργία και την ανταλλαγή ιστοριών.

Επισκόπηση περιεχομένου

Η ενότητα εξελίσσεται από την κατανόηση του ρόλου του εκπαιδευτή ως επιμελητή πόρων έως την εφαρμογή αυτής της κατανόησης σε δύο πρακτικές ασκήσεις σχεδιασμού. Κάθε μέρος συνδυάζει μια σύντομη εξήγηση με ερωτήσεις που συνδέουν τη θεωρία με τις δικές τους οργανώσεις και κοινότητες των συμμετεχόντων. Ξεκινά με μια σύντομη διαγνωστική δραστηριότητα που επιτρέπει στους εκπαιδευτές να εξασκηθούν στην προσαρμογή πριν από την εισαγωγή των θεωρητικών εννοιών.

Εισαγωγική δραστηριότητα: Διορθώστε το σχέδιο του εργαστηρίου!

Διάρκεια: 15 λεπτά

Η εισαγωγική δραστηριότητα παρουσιάζει τα κύρια θέματα της Ενότητας 6 μέσω μιας ρεαλιστικής κατάστασης εργαστηρίου. Σε ομάδες των τριών ή τεσσάρων ατόμων, οι συμμετέχοντες εξετάζουν ένα βασικό πρόγραμμα επίσκεψης σε μουσείο και

το προσαρμόζουν λαμβάνοντας υπόψη τις προκλήσεις που αφορούν την προσβασιμότητα, τη γλώσσα, την ψηφιακή αυτοπεποίθηση, την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τη συμμετοχή.

Βήματα μάθησης

- Διαβάστε το βασικό πρόγραμμα: οι συμμετέχοντες επισκέπτονται ένα μουσείο, περιηγούνται στην έκθεση, τραβούν φωτογραφίες, δημιουργούν μια σύντομη ψηφιακή ιστορία χρησιμοποιώντας το Canva και τη μοιράζονται με την ομάδα.
- Επιλέξτε δύο κάρτες προκλήσεων, όπως κινητικές δυσκολίες, χαμηλή ψηφιακή αυτοπεποίθηση, διαφορετικές γλώσσες, προβλήματα όρασης, περιορισμένος αριθμός θέσεων, ανησυχίες σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής ή αναξιόπιστη σύνδεση στο διαδίκτυο.
- Επιλέξτε δύο κάρτες υποστήριξης, όπως έντυπες κάρτες ιστορίας, χάρτη σε χαρτί, οδηγίες με μεγάλα γράμματα, ηχογράφηση, εργασία σε ζεύγη, εναλλαγή ρόλων, έντυπο συγκατάθεσης ή εναλλακτική δραστηριότητα σε εσωτερικό χώρο.
- Αποφασίστε τι πρέπει να αλλάξει; Τι πρέπει να παραμείνει το ίδιο; Ποια υποστήριξη πρέπει να προστεθεί; Πώς μπορεί η δραστηριότητα να παραμείνει χωρίς αποκλεισμούς και ηθική; Παρουσιάστε μία σημαντική προσαρμογή στην ευρύτερη ομάδα.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Επικοινωνία, ομαδική εργασία, προσαρμογή, επίλυση προβλημάτων, ευαισθητοποίηση σχετικά με την προσβασιμότητα, ηθική λήψη αποφάσεων και σχεδιασμός χωρίς αποκλεισμούς.

6.1 Εισαγωγή στους εκπαιδευτικούς πόρους και την τοπική προσαρμογή

Διάρκεια: 25 λεπτά

Το εισαγωγικό τμήμα εξηγεί γιατί οι πόροι του εκπαιδευτή περιλαμβάνουν περισσότερα από διδακτικό υλικό. Οι συμμετέχοντες θεωρούν τον εκπαιδευτή ως επιμελητή, μεταφραστή και σχεδιαστή μαθησιακών εμπειριών και εξετάζουν πώς η εκπαίδευση ενηλίκων, η βιωματική μάθηση και οι κοινότητες πρακτικής επηρεάζουν την επιλογή των πόρων.

Βήματα μάθησης

- Προσδιορίστε τους ανθρώπινους, πολιτισμικούς, πρακτικούς, ψηφιακούς και ηθικούς πόρους που υποστηρίζουν μια συνεδρία του προγράμματος LEGENDS.
- Συσχετίστε την επιλογή των πόρων με τη μάθηση ενηλίκων, τη συνάφεια και την προηγούμενη εμπειρία.
- Αναγνωρίστε τη διαφορά μεταξύ της συλλογής πόρων και της επιμέλειας ενός συνεκτικού συνόλου εργαλείων.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Διαχείριση πηγών, κατανόηση της εκπαίδευσης ενηλίκων, αναστοχαστική πρακτική, κρίση του εκπαιδευτή.

6.2 Προσαρμογή υλικού σε πολιτισμικά και γλωσσικά πλαίσια

Διάρκεια: 25 λεπτά

Οι συμμετέχοντες διερευνούν τη διαφορά μεταξύ επιφανειακής προσαρμογής και βαθύτερης τοπικοποίησης. Η ενότητα εξετάζει τη γλώσσα, τα παραδείγματα, την πολιτισμική μνήμη, την τοπική ιστορία, τις αμφισβητούμενες αφηγήσεις, τη διαθέσιμη υποδομή και την ανάγκη διατήρησης του αρχικού μαθησιακού στόχου, ενώ αλλάζει η διαδρομή που ακολουθείται για την επίτευξή του.

Βήματα μάθησης

- Διαχωρισμός της μετάφρασης από την ουσιαστική τοπική προσαρμογή.
- Εντοπίστε τοπικά παραδείγματα, συνεργάτες και ευαίσθητα ζητήματα που θα πρέπει να καθοδηγήσουν την παρουσίαση.
- Χρησιμοποιήστε απλή γλώσσα και πολλαπλές μορφές χωρίς να απλοποιείτε υπερβολικά το περιεχόμενο για τους συμμετέχοντες.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Προσαρμογή στο τοπικό πλαίσιο, σχεδιασμός απλής γλώσσας, πολιτισμική ευαισθησία, κριτική επιλογή πόρων.

6.3 Βέλτιστες πρακτικές διευκόλυνσης για διαγενεακές ομάδες

Διάρκεια: 25 λεπτά

Αυτή η ενότητα εστιάζει στην αμοιβαιότητα και όχι σε καθορισμένους ρόλους βάσει ηλικίας. Οι εκπαιδευτές εξετάζουν την ισότητα, τα κοινά καθήκοντα, την αλληλεξάρτηση, την ψυχολογική ασφάλεια και τον αναστοχασμό ως προϋποθέσεις για μια ουσιαστική συνεργασία. Η ενότητα ασχολείται επίσης με τον ρυθμό, τις προκαταλήψεις που βασίζονται στην ηλικία και τον ρόλο του συντονιστή στην προστασία της αυτονομίας.

Βήματα μάθησης

- Σχεδιάστε ισορροπημένους ρόλους με βάση τα ενδιαφέροντα και τα δυνατά σημεία και όχι την ηλικία.
- Σχεδιάστε ένα κοινό αποτέλεσμα που απαιτεί γνήσια συνεισφορά και από τις δύο γενιές.
- Αναγνωρίστε και αντιμετωπίστε την κυριαρχία, την απόσυρση, την αμηχανία ή τη συναισθηματική δυσφορία.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Διαγενεακή επικοινωνία, ενεργητική ακρόαση, εναλλαγή ρόλων, αμοιβαία μάθηση, συνεργασία, διευκόλυνση ομάδων και διαχείριση της συμμετοχής.

6.4 Ψηφιακά εργαλεία και οδηγίες για εκπαιδευτές

Διάρκεια: 30 λεπτά

Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν να επιλέγουν εργαλεία με βάση τον σκοπό και όχι την καινοτομία. Ο συντονιστής παρουσιάζει παραδείγματα για τον σχεδιασμό, τη συμμετοχή, τη δημιουργία οπτικού υλικού, τη χαρτογράφηση, την επεξεργασία ήχου, τη διαδραστική μάθηση, τη μετάφραση και την επαγγελματική ανάπτυξη. Κάθε ψηφιακή επιλογή συνοδεύεται από έλεγχο προσβασιμότητας και μια εναλλακτική λύση χαμηλής τεχνολογίας.

Βήματα μάθησης

- Εφαρμόστε ένα πρακτικό τεστ επιλογής εργαλείων.
- Αντιστοιχίστε ένα εργαλείο σε μια συγκεκριμένη μαθησιακή εργασία και στο προφίλ των συμμετεχόντων.
- Προετοιμάστε μια εναλλακτική λύση χαμηλής τεχνολογίας ή εκτός σύνδεσης για κάθε βασική εργασία.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Ψηφιακή διευκόλυνση, αξιολόγηση εργαλείων, ευαισθητοποίηση σχετικά με την προσβασιμότητα, σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης.

6.5 Δραστηριότητα: Προσαρμογή ενός σχεδίου εργαστηρίου στις τοπικές ανάγκες**Διάρκεια: 45 λεπτά**

Οι ομάδες εκπαιδευτών επιλέγουν μία υπάρχουσα δραστηριότητα του LEGENDS και την επανασχεδιάζουν για μια πραγματική τοπική ομάδα. Διευκρινίζουν τον αρχικό στόχο, αντικαθιστούν τα γενικά παραδείγματα με σχετικό τοπικό υλικό, αναθέτουν ισορροπημένους ρόλους, σχεδιάζουν μέτρα υποστήριξης της προσβασιμότητας, επιλέγουν εργαλεία και εφεδρικά σχέδια, και προσθέτουν βήματα συγκατάθεσης και αξιολόγησης.

Βήματα μάθησης

- Διατηρήστε τον αρχικό μαθησιακό στόχο, αλλά αλλάξτε τα παραδείγματα και τις μεθόδους.
- Καταγράψτε τους λόγους για κάθε προσαρμογή.
- Χρησιμοποιήστε την αξιολόγηση από ομοτίμους για να ελέγξετε τη σκοπιμότητα, την ένταξη και τις δεοντολογικές διασφαλίσεις.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Σχεδιασμός εργαστηρίου, τοπική προσαρμογή, πρακτικός σχεδιασμός και αξιολόγηση από ομοτίμους.

6.6 Δραστηριότητα: Δημιουργία ενός πακέτου εργαλείων για την κοινότητά σας**Διάρκεια: 45 λεπτά**

Οι ομάδες δημιουργούν ένα μικρό, επαληθευμένο οικοσύστημα πόρων που περιλαμβάνει τοπικούς συνεργάτες, χώρους και συλλογές, υποστήριξη προσβασιμότητας, ψηφιακά σεμινάρια, επαφές για θέματα δεοντολογίας και εφεδρικούς πόρους. Κάθε καταχώριση πρέπει να περιλαμβάνει έναν υπεύθυνο και μια ημερομηνία αναθεώρησης, ώστε η εργαλειοθήκη να παραμείνει χρησιμοποιήσιμη μετά την εκπαίδευση.

Βήματα μάθησης

- Χαρτογραφήστε τους τοπικούς πόρους με βάση τη λειτουργία τους και όχι το κύρος τους.
- Επαληθεύστε την πρόσβαση, τις άδειες, τα στοιχεία επικοινωνίας και τους πρακτικούς περιορισμούς.
- Εντοπίστε κενά που πρέπει να αντιμετωπιστούν πριν από την πιλοτική εφαρμογή.

Δεξιότητες που αποκτώνται: Χαρτογράφηση της κοινότητας, δημιουργία συνεργασιών και συντήρηση πόρων.

6.7 Ηθικές και νομικές πτυχές για τους εκπαιδευτές

Διάρκεια: 25 λεπτά

Το τελευταίο θεωρητικό τμήμα ασχολείται με τη συγκατάθεση, την άδεια δημοσίευσης, την ελαχιστοποίηση των δεδομένων, την αποθήκευση, την ανάκληση, τα πνευματικά δικαιώματα, τα πολιτιστικά δικαιώματα, την προστασία των νέων και τη συναισθηματική ευημερία. Τονίζει ότι η νομική συμμόρφωση αποτελεί το ελάχιστο πρότυπο και ότι η ηθική αφήγηση απαιτεί διαφάνεια, αξιοπρέπεια και από κοινού λήψη αποφάσεων.

Βήματα μάθησης

- Διαχωρίστε τις αποφάσεις σχετικά με τη συμμετοχή, την καταγραφή και τη δημοσίευση.
- Προσδιορίστε πότε μια ιστορία, μια εικόνα, μια φωνή ή μια τοποθεσία μπορεί να αποτελεί ευαίσθητο προσωπικό δεδομένο.
- Εφαρμόστε μια διαδικασία ηθικής λήψης αποφάσεων και παραπέμψτε τα ανεπίλυτα ζητήματα στον αρμόδιο υπεύθυνο του έργου.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Ηθική κρίση, πρακτική συγκατάθεσης, προστασία δεδομένων, ευαισθητοποίηση σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα, προστασία.

Δραστηριότητα κλεισίματος: Συζήτηση αναστοχασμού και ανατροφοδότηση

Διάρκεια: 10 λεπτά

Οι συμμετέχοντες εξετάζουν τα δύο αποτελέσματά τους, προσδιορίζουν μία αλλαγή που θα πραγματοποιήσουν πριν από την παράδοση και συμπληρώνουν το έντυπο ανατροφοδότησης των συμμετεχόντων. Ο συντονιστής καταγράφει τις ελλείψεις σε πόρους και τις ερωτήσεις που απαιτούν υποστήριξη σε επίπεδο έργου.

Βήματα μάθησης

- Συνοψίστε τον πιο χρήσιμο πόρο ή αρχή.
- Προσδιορίστε έναν ανεπίλυτο κίνδυνο ή μια ανάγκη υποστήριξης.
- Δεσμευτείτε για μια συγκεκριμένη επόμενη ενέργεια πριν από την πιλοτική εφαρμογή.

Δεξιότητες που αποκτήθηκαν: Αναστοχασμός, επικοινωνία, εποικοδομητική ανατροφοδότηση, βελτίωση της ποιότητας.

Σύνοψη ενότητας

- Σκοπός = Ξεκινήστε από την μαθησιακή ανάγκη, όχι από το εργαλείο ή το πρότυπο.
- Πλαίσιο = Συνδέστε την ενότητα με την τοπική γλώσσα, τους τόπους, τους ανθρώπους και τις πραγματικότητες.
- Αμοιβαιότητα = Σχεδιάστε ρόλους έτσι ώστε τόσο οι ηλικιωμένοι όσο και οι νέοι να διαμορφώνουν το περιεχόμενο και τη μορφή.
- Πρόσβαση = Παρέχετε πολλαπλούς τρόπους κατανόησης, συμμετοχής και παραγωγής ενός αποτελέσματος.

- Προστασία = Ενσωματώστε θέματα συγκατάθεσης, ιδιωτικότητας, πνευματικών δικαιωμάτων και προστασίας πριν από την έναρξη της συλλογής.
- Βιωσιμότητα = Επαληθεύστε τους πόρους, ορίστε την ιδιοκτησία και αξιολογήστε το εργαλείο μετά την παράδοση.

Γιατί είναι σημαντική αυτή η ενότητα

Ένα καλά σχεδιασμένο εργαλείο μειώνει την πίεση στους εκπαιδευτές να αυτοσχεδιάζουν και καθιστά την υλοποίηση πιο συνεπή σε όλες τις χώρες-εταίρους. Το πιο σημαντικό είναι ότι βοηθά τον εκπαιδευτή να κάνει προσεκτικές επιλογές αντί να αναπαράγει απλώς ένα γενικό σχέδιο. Όταν οι πόροι έχουν τοπική σημασία, είναι προσβάσιμοι και διαχειρίζονται με ηθικό τρόπο, οι συμμετέχοντες είναι πιο πιθανό να αισθάνονται αναγνωρισμένοι, να συνεισφέρουν με αυτοπεποίθηση και να δημιουργούν ιστορίες που μπορούν να μοιραστούν με αξιοπρέπεια. Επομένως, η Ενότητα 6 συνδέει τις αρχές ποιότητας ολόκληρου του προγράμματος LEGENDS με τις πρακτικές πραγματικότητες κάθε εργαστηρίου, εκδρομής και κοινότητας.

